

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

AÇIK KAMUSAL MEKÂNLARDA SERAMİK HEYKEL
UYGULAMARINDA FARKLI MALZEME KULLANIMI

Tezi Hazırlayan

Meliha YÜCEL

Tezi Yöneten

Doç. Kaan CANDURAN

Seramik Anasanat Dalı

Yüksek Lisans Tezi

EYLÜL 2010

KAYSERİ

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

AÇIK KAMUSAL MEKÂNLARDA SERAMİK HEYKEL
UYGULAMARINDA FARKLI MALZEME KULLANIMI

Tezi Hazırlayan

Meliha YÜCEL

Tezi Yöneten

Doç. Kaan CANDURAN

Seramik Anasanat Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**“Bu Çalışma Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyonu
Birimince Desteklenmiştir. Proje Numarası B858”**

EYLÜL 2010

KAYSERİ

Doç. Kaan CANDURAN danışmalığında Meliha YÜCEL tarafından hazırlanan “**Açık Kamusal Mekânlarda Seramik Heykel Uygulamalarında Farklı Malzeme Kullanımı**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Seramik Anasanat Dalı’nda **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

27/09/2010

Tez Savunma Tarihi

JÜRİ:

Danışman: Doç. Kaan CANDURAN

Üye: Yrd. Doç. Feyza ÖZGÜNDOĞDU

Üye: Yrd. Doç. Dr. B. Burcu TEKİN



ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu’nun 07/10/2010 tarih ve 2010/...55... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Doç. Dr. N. Gya ELVEN DOĞRU ÖNER



ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Bu çalışma Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimince Desteklenmiştir. Proje Numarası B858 (This work was supported by Research Fund of the Erciyes University. Project Number B858) olan çalışmaya desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Hızlı nüfus artışından dolayı bilinçsiz kentleşme doğal yaşam alanlarını çirkinleştirdiği günümüz şehirlerinde, açık kamusal mekân planlaması büyük önem kazanmaktadır. Açık kamusal mekân tasarımcılığı mimarlık ve plastik sanat dallarıyla birlikte düşünülmelidir. Seramik dünyanın pek çok ülkesinde açık kamusal alanlarda uygulanması açısından birçok sanatçı tarafından sıklıkla tercih edilmektedir. Fakat ülkemizde açık kamusal mekânlarda seramik heykel uygulamalarının az olduğu görülmektedir. Bu çalışmada açık kamusal mekânlarda seramik heykellerde farklı malzemeler kullanılmıştır. Estetik değerleri ve mekânsal kullanımları irdelenmiş olup uygulamalar yapılacaktır.

Çalışmalarım sırasında tez konusunun belirlenmesinde, değerli fikirlerinden yararlandığım ve çalışmalarım boyunca desteğini ve emeğini esirgemeyen saygıdeğer danışmanım Doç. Kaan Canduran, 3D Max çizimleri için ablam mimar Hatice Severcan, projelerimin teknik konularında bana yardımcı olan arkadaşlarım, Damla Canbek ve Hakan Erkaya, yardımlarından ve desteklerinden dolayı fakülte öğretim elemanlarına ve fakülte çalışanlarına, arkadaşlarıma, maddi ve manevi desteğini esirgemeyen aileme sonsuz teşekkürlerimi borç bilirim.

AÇIK KAMUSAL MEKÂNLARDA SERAMİK HEYKEL UYGULAMARINDA FARKLI MALZEME KULLANIMI

Meliha YÜCEL

ÖZET

Yapılan bu tez çalışmasında, açık kamusal mekânlarda uygulanan seramik heykeller ve farklı malzeme kullanımı ele alınmıştır. Üç bölümde hazırlanan raporda açık kamusal mekân kavramı irdelenmiş, bu mekânlarda yapılan sanat çalışmaları seramik heykeller incelenmiştir. Çalışmada ayrıca seramik ve heykel disiplinlerinde, yerli ve yabancı pek çok sanatçı tarafından açık kamusal mekânlar uygulanan seramik heykellerin yanı sıra, bu tez konusu için uygulanmış seramik heykellerin farklı malzeme ile birlikteliğinden oluşan uygulamalara yer verilmiştir.

Birinci bölümde, kamusal alanın tanımı, açık kamusal mekân çeşitleri, halka açık kamusal mekânlar, tarihsel süreci ve kentsel gelişim olarak kamusal alanın kullanımı incelenmiştir.

Raporun ikinci bölümünde kamusal alanda sanatın tanımı yapılmış, açık kamusal mekânlarda sanatsal uygulamaların tarihsel süreçleri ve türleri ile açık kamusal mekânlarda kullanılan seramik heykel uygulamaları, sanatçıların uyguladıkları açık kamusal mekân için seramik heykellerin anlatımlarına ve yorumlarına yer verilmiştir.

Raporun üçüncü ve son bölümünde, teze yönelik gerçekleştirilmiş olan seramik uygulamaların açıklamalarına yer verilmiştir. Tez kapsamında açık kamusal mekânlarda uygulanmak amacıyla iki farklı çalışma üretilmiş, bu çalışmalarda seramik malzemenin yanında taş ve metal malzemeyle birlikteliği tercih edilmiştir. Birinci uygulamada seramik malzemeyle birlikte taş malzeme kullanılmış, ikinci uygulamada ise seramik malzemeyle birlikte metal malzeme kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kamusal Mekân, Seramik, Heykel, Farklı Malzeme

THE USAGE OF DIFFERENT MATERIAL APPLIANCES FOR CERAMIC SCULPTURES AT OPEN PUBLIC SPACE

Meliha YÜCEL

ABSTRACT

At this survey, ceramic sculptures in public areas and usage of different materials are handled. The report which consists of three parts is an analysis of the concept of open air public areas and the ceramic sculptures at these areas. As an addition to the ceramic sculpture works of Turkish and foreigner sculpturists' ceramic sculpture disciplines, different material usages are also held, as it is the title of this essay.

At the first part, the concept of public areas, the types of public areas, the open-air areas that are used by public, the usage of the public areas in historical process are analysed.

At the second part, the definition of art in public areas is given, the historical processes and the types of the artistic works and ceramic sculpture works at the public areas are analysed, and the artists' explanations and interpretations of their public area ceramic sculpture works are expressed.

At the final part, the ceramic works that are carved with the features of the survey's subjects are explained. Two different discipline or work is created to be applied at ceramic sculptures for public areas. Rock and metallic material are used together ceramics at these works. At the first work rock material is used together with ceramics, and at the second work metallic material is used together with ceramics.

Key Words: Public Areas, Ceramics, Sculpture, Different Material.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
ŞEKİLLİSTESİ	vii
GİRİŞ	1

BÖLÜM I

AÇIK MEKÂNDA KAMUSAL ALAN

1.1. Kamusal Alan Tanımı	2
1.2. Açık Kamusal Mekânlar ve Çeşitleri	4
1.2.1. Yeşil Alanlar	6
1.2.2. Halka Hizmet Eden Açık Kamusal Mekânlar	8
1.3. Tarihsel Olarak Açık Kamusal Mekânlar	9
1.4. Kentsel Gelişim Aracı Olarak Açık Mekânda Kamusal Alan	12

BÖLÜM II

KAMUSAL ALANDA SANAT

2.1. Kamusal Alanda Sanat Kavramının Tanımı	15
2.2. Açık Kamusal Mekânlarda Sanatsal Uygulamalarının Türleri	17
2.2.1. Seramik	17
2.2.2. Heykel	21
2.2.3. Çeşme ve su elemanları	25
2.2.4. Çevre Sanat Türleri ve Yeryüzü Sanatı	26

2.2.5.	Anıtlar	28
2.2.6.	Duvar Resmi(fresk), Grafiti ve Tebeşir Sanatı (chalk art)	29
2.3.	Açık Kamusal Mekanlarda Seramik Heykel Uygulamaları	31
2.4.	Seramik Heykel Uygulamalarında Farklı Malzeme Kullanımı	56
2.4.1.	Tarihsel Süreçte Farklı Malzeme Kullanımı	56
2.4.2.	Plastik Sanatlarda Farklı Malzeme Kullanımı	60

BÖLÜM III

UYGULAMALAR

3.1.	Uygulama I Üçleme	66
3.1.1.	Üçleme” ye Dair	71
3.1.2.	Uygulamanın Teknik Aşamaları	71
3.2.	Uygulama II “Karmaşık Hayatlar”	76
3.2.1.	Karmaşık Hayatlar’ a Dair	79
3.2.2.	Uygulamanın Teknik Aşamaları	80
3.3.	Eskizler	82
SONUÇ	84
KAYNAKÇA	85
ÖZGEÇMİŞ	97

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1.1. Alexander Calder, Michigan,1969	3
Şekil 1.2. Seçim Mitingi- Kayseri Meydan	4
Şekil 1.3. Millenium Bridge-Londra.....	6
Şekil 1.4. Mimarsinan Üniversitesi Heykel Bölümü Öğrencilerinin Fındıklı Parkı'ndaki Açık Hava Sergisi,1988	7
Şekil 1.5. Shigraki Kültür Parkı-Japonya-1991	7
Şekil 1.6. Atatürk Orman Çiftliği- Ankara.....	8
Şekil 1.7. Kayseri Meydan	8
Şekil 1.8. Atina Agorası	10
Şekil 1.9. Venta Silurum (Forum)	10
Şekil 1.10. Man and Vase-Viola Frey- 1996-Amerika	13
Şekil 1.11. Metal Heykel- Los Angeles-Amerika	14
Şekil 2.1. Robert Smithson-“Spiral Jelly”, 1970, Utah, A.B.D	16
Şekil 2.2. İkiz Boğalar. Pişmiş Toprak, Boğazköy. Hitit Eski Krallık Dönemi. M.Ö.16.yy	17
Şekil 2.3. Qin Terra Cotta Askerler Ordusu	18
Şekil 2.3.1. Qin Terra Cotta Askerler Ordusu	19
Şekil 2.4. Haniwa Garden of Heiwadai Park, Miyazaki, Japonya	19
Şekil 2.5. Joan Miro, Kadın ve Kuş, Barselona-1982	20
Şekil 2.6. Solimene Seramik Fabrikası- İtalya- 1954	21
Şekil 2.7. Oturma Elemanı, ‘Shigaraki Ceramic Park’ Kyoto,1991	21
Şekil 2.8. Clothespin (Mandal) -Claes Oldenburg -1976 Philadelphia	22

Şekil 2.9.	Clara Clara - Richard Serra	23
Şekil 2.10.	Sonsuz Sütun (Endless Column)- Constantin Brancusi	23
Şekil 2.11.	Akdeniz- İlhan Koman- Yapı Kredi Sigorta'nın Genel Müdürlük Binası önü- 1980	24
Şekil 2.12.	Derman Çeşmesi, Hamiye Çolakoğlu, Hacettepe Üniversitesi Girişi 1986	26
Şekil 2.13.	Seramik Çeşme - Bigland Gren Primary School-Londra	26
Şekil 2.13.1.	Seramik Çeşmeden Görünüm	26
Şekil 2.13.2.	Seramik Çeşmeden Görünüm	26
Şekil 2.14.	Robert Smithson- "Broken Circle", 1971, Emmen, Hollanda	27
Şekil 2.15.	Dennis Oppenheim, Landslide 1968	27
Şekil 2.16.	İstanbul Taksim Meydanındaki Cumhuriyet Anıtı, P. Canonica 1928	28
Şekil 2.17.	Son Akşam Yemeği- Leonardo da Vinci, Fresk	29
Şekil 2.18.	Window Seat, Banksy, Ayrım Duvarı, Filistin	30
Şekil 2.19.	Tebeşir Sanatı- Julian Beever	31
Şekil 2.20.	Gwen Heeney, Beastie Benches Britannia Park and Quay, 1994	31
Şekil 2.21.	Guard, Diet Wiegman, Uithoom Okul Cephesi ,1998	32
Şekil 2.22.	Bahçe için Toplar, Elisabeth Langsch- İsveç.....	32
Şekil 2.23.	The Wings of Peace, Carlo Zauli, 1990	33
Şekil 2.24.	Seramik Heykel - Carlo Zauli	33
Şekil 2.25.	Seramik Heykel- Carlo Zauli	34
Şekil 2.26.	Nancy Jurs, NY, New Rochester Havaalanı	35
Şekil 2.27.	Seramik Heykel, Elaine Katzer	36
Şekil 2.28.	Seramik Heykel, Jim Leedy	36

Şekil 2.28.1.	Seramik Heykelden Detay	37
Şekil 2.28.2.	Seramik Heykelden Detay	37
Şekil 2.29.	Seramik Heykel, P.R.Doroz	37
Şekil 2.30.	Seramik Heykel, İlya Utkin - Alexander Brodskly EKWC Girişi, Hollanda,1992	38
Şekil 2.30.1.	Seramik Heykelin Maketi	39
Şekil 2.31.	Watts Kuleleri' Simon Rodia	39
Şekil 2.31.1.	Seramik Heykelden Detay	40
Şekil 2.31.2.	Seramik Heykelden Detay	40
Şekil 2.32.	Dango Jun Kaneko-Aichi Prefecture Government Complex.....	40
Şekil 2.32.1.	Seramik Heykellerin Şekillendirme Aşaması	41
Şekil 2.32.2.	Seramik Heykelin Sırlaması	41
Şekil 2.32.3.	Fırınlama Aşaması	41
Şekil 2. 32.4.	Yükleme Aşaması	41
Şekil 2.33.	Dango ,Jun Kaneko ,Mid-America Center	41
Şekil 2.34.	The Blue Sky Sculpture- Phil Epp ve Terry Corbett	42
Şekil 2.35.	Yapı – Omura Masami -1995 –Japonya	42
Şekil 2.36.	Kapı – İto Közo , Barada Midö- Japonya	43
Şekil 2.36.1.	Seramik Heykelden Detay	44
Şekil 2.36.2.	Seramik Heykelden Detay	44
Şekil 2.37.	Mythoi- Patricia Lay–1996	44
Şekil 2.38.	Bilim Ağacı- Hamiye Çolakoğlu, Bilkent Üniversitesi Ankara–1997 ...	45
Şekil 2. 39.	Kaskat- GÜNGÖR GÜNER	46
Şekil 2.40.	Dün –Bugün-Yarın- GÜNGÖR GÜNER- 2000	46
Şekil 2.41.	Seramik Form-Filiz Özgüven Galatlı 4.Levent, Çanakkale Seramik Fabrikası İstanbul- 1987	47

Şekil 2.41.1.	Montaj Aşaması	48
Şekil 2.41.2.	Montaj Aşaması.....	48
Şekil 2.42.	Seramik Heykel- H. Serdar Mutlu–2008	49
Şekil 2.42.1.	Seramik Heykel'den Detay	49
Şekil 2.43.	Organik Eğimli Bir Çizgi, Ali İsmail Türemen, 2001	50
Şekil 2.44.	Babil Kulesi- Charles Pilkey, 2001	50
Şekil 2.45.	Kibele- Güngör Güner, 2001	51
Şekil 2.46.	Yaşam Ağacı-Hamiye Çolakoğlu, 2001	52
Şekil 2.47.	Cennet Sütunu-Ulla Viotti,2003	52
Şekil 2.48.	Deprem - Bilgehan Uzuner,2001	53
Şekil 2.48.1.	Heykelin Yapım Aşaması	53
Şekil 2.48.2.	Heykelin Yapım Aşaması	53
Şekil 2.49.	Göçmen Kuşlar -İbrahim Demirel,2003	54
Şekil 2.50.	Dönüşüm - Beril Anılanmert, 2003	54
Şekil 2.51.	Dilek Kapısı- Reyhan Gürses,2003	55
Şekil 2.52.	Geometrik Form- Lidia Kupezynska,2003	55
Şekil 2.53.	Labirent- Humberto Diaz Perez,2003	56
Şekil 2.54.	D'mba Yamban	57
Şekil 2.55.	George Braque- Şişe, Gazete, Pipo ve Bardak–1913	58
Şekil 2.56.	Tristan Tzara'nın Portresi ,Jean Arp	58
Şekil 2.57.	Collage Kurt Schwitters	59
Şekil 2.58.	Claes Oldenburg-Köln –Almanya	60
Şekil 2.59.	Azize Teresa'nın Vecdi- Gian Lorenzo Bernini	61
Şekil 2.60.	Peter Blake- Balkonda	61
Şekil 2.61.	Tencere ve Kapatılmış Midyeler – Marcel Broodthaers.....	62
Şekil 2.62.	Keçe Takım Elbise- Josef Beuys	62

Şekil 2.63.	Montaj 4 –Altan Gürman	63
Şekil 2.64.	Diyalog –Osman Dinç	63
Şekil2.65.	Yerden Kopmuş – Kaan Canduran	64
Şekil 3.1.1.	Üçleme	67
Şekil 3.1.2.	Üçleme	68
Şekil 3.1.3.	Üçleme	69
Şekil 3.1.3.1.	Üçleme (Detay)	69
Şekil 3.1.4.	Üçleme (3D Max Çizimi)	70
Şekil 3.1.5.	Üçleme (3D Max Çizimi)	70
Şekil 3.1.6.	Üçleme (3D Max Çizimi)	71
Şekil 3.1.2.1.	Taşın Yontulması	72
Şekil 3.1.2.2.	Taşın Yontulması	72
Şekil 3.1.2.3.	Taşın Yontulması	72
Şekil 3.1.2.4.	Taşın Yontulması	72
Şekil 3.1.2.5.	Döküm Aşaması	73
Şekil- 3.1.2.6.	Şekillendirme	73
Şekil -3.1.2.7.	Sırlama Aşaması (Daldırma)	74
Şekil- 3.1.2.8.	Sırlama Aşaması (Püskürtme)	74
Şekil- 3.1.2.9.	Fırına Yerleştirme	74
Şekil 3.1.2.10.	Monte Aşaması	75
Şekil 3.1.2.11.	Monte Aşaması	75
Şekil 3.2.	Karmaşık Hayatlar	77
Şekil 3.2.1.	Karmaşık Hayatlar (Detay)	78
Şekil 3.2.2.	Karmaşık Hayatlar (Detay)	78
Şekil 3.2.3.	Karmaşık Hayatlar	79
Şekil 3.2.4.	Döküm Aşaması	80

Şekil 3.2.5.	Şekillendirme Aşaması	80
Şekil 3.2.6.	Sırlama Aşaması	81
Şekil 3.2.7.	Fırına Yerleştirme	81
Şekil 3.3.1.	Eskiz	82
Şekil 3.3.2.	Farklı Eskiz	82
Şekil 3.3.3.	Farklı Eskiz	83

GİRİŞ

Doğada güvenli bir yaşam sağlamak için insanoğlu kendine uygun bir çevre yaratmış ve kentleri kurmuştur. İnsanoğlu yüzyıllar boyunca kent dediğimiz çevrede düşüncelerini, inaçlarını yansıtmaya ve yaratmaya başlamıştır. Açık kamusal alanlar, toplumsal, kültürel ve ekonomik kullanım için insanları bir araya getiren alanlardır.

Açık kamusal mekânlarda kullanılan sanat eserlerinin farklı disiplinler ile bir araya geldiği görölmektedir. Farklı malzeme kullanımı çağdaş sanatın gelişmesiyle farklı bir kimliğine kavuşmuştur.

Açık kamusal mekânlarda uygulanan seramik heykellerin farklı malzemelerle birlikte uygulandığı görölmektedir. Açık kamusal mekânlarda yapılan seramik heykellerin anıtsal niteliği kazanabilmesi için seramik malzemenin pişirilmesi, sırlanması ve çok parçalı olması gerekmektedir. Tarihsel süreçle seramik sanatı, teknolojinin gelişmesiyle birlikte sanatsal alanda geleceğin malzemesi olacağı düşünölmektedir.

Açık kamusal mekânlara uygulanacak olan seramik heykeller, farklı malzemelerin kullanıldığı bu tez çalışmasında literatür bilgisine ve görsel örneklere yer verilecektir. Açık kamusal mekânlarda uygulanan seramik heykellerin, farklı malzeme kullanımıyla beraber, ifade biçimleri, zaman ve mekân göz önünde bulundurularak araştırılacak ve değerlendirilecektir.

BÖLÜM I

AÇIK MEKÂNDA KAMUSAL ALAN

1.1 Kamusal Alan Tanımı

Kamusal alan, insanların ortak paylaşımlarda bulunduğu yerlerdir. Bu alanlar, ev dışındaki alanların tamamı, halkın kültürel ve sosyal olarak kaynaştığı kafeler, bankalar, otobüs durakları, parklar, camiler, alışveriş merkezleri, üniversite gibi v.b. yerlerdir.

Kamusal alan toplumsal yaşantımızın içinde fikirlerin ifadelerin ve tecrübelerin üretildiği, açığa çıktığı, paylaşıldığı, dolanıp yayıldığı ve müzakere edildiği toplumsal alanları (kamusal mekânlar); bu süreçte çıkan anlam muhtevasını (kamuoyu, kültür, tecrübe) ve bu anlam üretim sürecini oluşturan ya da bu süreç içinde oluşan kolektif gövdeleri (ulusal birimlerden, ulus altı birliklere ve giderek ulus üstü ve küresel düzleme dek uzanan kamuları) tanımlıyor. (Özbek 2004, 24)

Kamusal alanın en önemli özelliği bütün vatandaşların kullanımına açık olmasıdır. 1950-1960'lı yıllardan itibaren "kamusal alan" kavramı, "ortak alanlar" ya da "vatandaşlara ait alanlar" olarak nitelendirilir. 1970'lerden sonra "kamusal alan" kavramı kullanılmaya başlanır. 1962'de Jürgen Habermas'ın "Kamusal Alanın Yapısal Dönüşümü: Burjuva Toplumunun Bir Kategorisi Üzerine Araştırmalar" adlı kitabında kamusal alanın tanımı ele alınır. Yazar kamusal alanı;

Özel şahısların, kendilerini ilgilendiren ortak bir mesele etrafında akıl yürüttükleri, rasyonel bir tartışma içine girdikleri ve bu tartışmanın neticesinde o mesele hakkında ortak kanaati, kamuoyunu oluşturdukları araç, süreç ve mekânların tanımladığı hayat alanı.

(<http://www.arkitera.com/news.php?action=displayNewsItem&ID=21487>)

açıklamasıyla ifade etmiştir.



Şekil 1.1. Alexander Calder, Michigan, 1969

Kamusal alan, fiziksel ve sembolik olarak kullanılmıştır. Caddeler, sokaklar ve meydanlardan oluşması ve toplumun şikâyetlerini bu alanlarda bildiriyor olması, yetkiye karşı muhalefet oluşturması ve bir düzen kurulması için çağrıda bulunmasıyla kamusal alan, fiziksel anlamda kullanılmaktadır. Kamusal alan sembolik anlamını ise kamusal düşünce ve görüşün oluşması, bireysel olarak yargılama oluşumundaki gerekli bilgilerin dolaşması ve basın yayın özgürlüğüne sahip olmasıyla kazanır. (Gökgür, 2006, 62).

Kamusal alan sadece binalardan ve yapılardan ibaret değildir. Bina ve yol arasındaki boş alanlar da birer kamusal alandır. “Boş” kelimesi nesnenin miktarı, çokluğu ya da azlığı ile ölçülmesi anlamında değildir. Kullanılabilen mekâna adını vermesi ve bu mekâna hareketlilik kazandırması, mekânda bir takım aktivitelerin ortaya çıkmasını sağlaması anlamındadır. “Kamusal alan herkese açık olduğu zaman, yani insanın fiziksel ve özgür olarak yer alabilmesiyle kamusal olur. Kontrolü bir girişi olan veya bazı gruplara ayrılan alanlar, kamusal alan niteliği taşımaz.” (Gökgür 2006,62). Kamusal alan insanların günlük aktivitelerini ya da dönemsel şenliklerde (konser, festival, bayram v.b) törensel ve fonksiyonel aktivitelerini gerçekleştirdikleri, insanları birbirine bağlayan bir yer olarak nitelendirilebilir.

Kamusal alanlar hareketliğin ve kullanımın var olduğu alanlardır. “Bu alanlar yayaların hizmetlerine ve donatılara erişimi sağlayan yönelme, alışveriş, bekleme, toplanma, dağılma gibi eylemlerin gerçekleştiği hareketli alanlardır.” (Gökgür 2006, 64). Otoparklar, kuyrukta bekleme yerleri de hareketli birer kamusal alandır. Kamusal alanlar sosyal faaliyetlerin gerçekleştirildiği alanlardır. Bunlar sergiler, konserler, açılışlar, sokak tiyatroları, dini törenler v.b gibi sosyal kültürel, sportif faaliyetler ve etkinliklerdir.

Kamusal alanlar, toplumsallaşma ve sosyalleşmeye hizmet eden; insanların birbirleriyle kaynaştığı alanlardır. “Kamusal alan bireylere farklı ilişkilerde, kendi kendine ve başkalarıyla deneyim kazanma imkânı veren nadir alanlardan biridir.”(Gökgür 2006, 65). Parklar, alışveriş merkezleri, caddeler, sokaklar v.b yerler, insanların birbirleriyle kaynaşıp görüştüğü ve böylece sosyalleşme sürecinin yaşandığı alanlardır. Kimlik alanlarıdır; Kentsel ve mimari alanları hareketlilik, kamusal kullanımı, sosyalleşme gibi birer kimlik alanları kentin içinde anlam teşkil etmektedir. Bu alanların kentsel ve mimari açıdan kullanımı, kentin hareketliliğine ve kullanımına göre değişmektedir. Mekânsal ve sosyal formların karşılaştığı alanlardır; Bunlar çevre, ses, ışık, ortam (sosyal ilişkiler), mekânsal formlar (kent mobilyaları, kentsel formlar, mimari) olarak sayılabilir. (Gökgür, 2006,64-65).



Şekil 1.2. Seçim Mitingi- Kayseri Meydan

Ticaret ve politik faaliyetler için kullanılan alanlardır; Genellikle seçim zamanlarında meydanlar, mitingler için, siyasi partilerin halka seslerini duyurmak için seçtikleri kamusal alanlardır.

1.2. Açık Kamusal Mekânlar ve Çeşitleri

Bir kentin ya da bir yerleşim alanının içerisinde kalan doğrudan ya da dolaylı olarak çevresel, sosyal ve ekonomik faydalar sağlayan inşa edilmemiş yapılar, açık kamusal yapılarıdır. Açık kamusal mekânlar, farklılık ve çeşitliliklerin merkezi olmuştur. Konut yerleşimleri sınıfsal, kültürel ve etnik gruplar olarak ayırım gösterirken; kentler ve

kentsel açık mekânlar, insanların bir arada bulunup sosyalleştiği, her türlü aktivitede bulunduğu, bütünleştirici mekânlardır.

Açık kamusal mekânlar, toplumsal yaşamın oluşmasına ve her türlü aktivitenin gerçekleştirilmesine zemin hazırlamalı ve aynı zamanda doğal çevre ile ilişkili olmalıdır. Açık kentsel mekânı oluşturan yapı biçimleri, ortaklaşa bir kimlik oluşturacak şekilde ifade edilmelidir. Mekânsal şekiller, açık kamusal kent dokusunun içinde birleştirici bir şekilde yer almalıdır.

Kent sadece evlerin ve işyerlerinin bulunduğu bir yer değil, bir anlamda dünyanın birçok uzak topluluğunu daire ve ağ şeklindeki farklı alanları insanları ve etkinlikleri bir arada toplayan, dönüştüren, ekonomik, politik ve kültürel yaşamın merkezi başlatan ve kontrol eden bir yerdir. (Wirtl 1964,61).

Caddeler, parklar ve meydanlar insanları kültürel anlamda bir araya getiren, kişilerin inançlarını, düşüncelerini ve fikirlerini ortaya koydukları ve ilk defa karşılaştıkları düşünceleri paylaştıkları alanlardır. Bu mekânlarda insanlar kendi iç dünyalarından çıkarak, farklı ve yeni düşüncelerin varlığını görme olanağına sahiptirler.

Bir toplumun etkileşim içerisinde olduğu mekânsal biçimler, onun tüm gelişim mekanizmaları ile yakından bağlantılıdır. Kentlerin sosyal ve fiziksel oluşumlarını irdelerken, günümüze ve geleceğe yönelik olarak kentlerin tasarım süreçlerinde kavramsal /kuramsal yaklaşımları incelemek, farklı bakış açılarını ortaya koymak ve tartışma platformlarını oluşturmak önemlidir. Kent mekânları sadece fiziksel özellikleriyle değil; sosyolojik, psikolojik anlamlarıyla ortaya koymak açısından bir bütün olarak değerlendirilmelidir. (Erdönmez,2006,68)

Açık kamusal mekânların temel özellikleri arasında, herkes tarafından ulaşılabilir, güvenilir olması, insanları çekmesi, mekân duygusu yaratması, sosyo-kültürel kimliği ortaya çıkarması, kullanım kolaylığına sahip olması, bireyleri bir araya getirmesi gibi özellikler sayılabilir. İnsanlar bu alanlarda mümkün olduğunca her türlü mekâna ve hizmete ulaşabilmektedir.



Şekil 1.3. Millenium Bridge-Londra

Açık kamusal mekânlar, herkese açık olmasıyla, kent içerisinde konuşma ve kişilerin dışavurumlarına imkân veren merkezler olma niteliğine sahiptir. Açık kamusal mekânlar, bu özellikleriyle farklılıklarının alınabileceği, toplum içerisinde yeni fikirlerin, yeni oluşumların, yeni düşüncelerin meydana gelebileceği alanlardır ve kent içerisindeki en önemli mekânlardır. Bu sebepten dolayı açık kamusal mekânlar, insanın yaratma ve öğrenme süreci açısından önemlidir. (Erdönmez,2006,67-69)

1.2.1. Yeşil Alanlar:

Kent ve kasabalarda, insanların dinlenmesi, gezmesi, çocukların oynaması için ayrılan park ve bahçeler, çocuk oyun alanları, doğal ve yarı doğal alanlar v.s yerlerdir.

Park ve bahçeler, İnsanoğlu 5–6 bin yıl öncesinden başlamak üzere parkları ve bahçeleri düzenli hale getirme çabası içerisindeydi. Mısırlılar, daha sonra İranlılar, Yunanlılar, Romalılar, Abbasiler v.d. kendilerine has özelliklere sahip mimari anlayışta bahçeler ve parklar düzenlemişlerdir. Rönesans'la birlikte bahçe ve park düzenlemelerinde atılım yapılmış; Almanya, Fransa, İngiliz sitilleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Bahçe ve park düzenleme işi, giderek bir sanat haline gelmiştir. İçinde çeşitli heykellerin ve seramiklerin bulunduğu bahçeler ve parklar inşa edilmiştir.



Şekil 1.4. Mimarşinan Üniversitesi Heykel Bölümü Öğrencilerinin Fındıklı Parkı'ndaki Açık Hava Sergisi,1988

Çocuk Oyun Alanları, oyun oynamak, çocukların fiziksel, sosyal ve kavramsal gelişimi için önemlidir. Çocukların dünya ile ilgili temel bilgileri edinmelerinde en önemli yollardan biri oyun oynamaktır. Bu bilgiler daha sonra sanat, sosyal bilimler, fen ve matematik alanlarıyla ilgili tüm bilgileri öğrenmenin yolunu açmaktadır.



Şekil1.5. Shigraki Kültür Parkı-Japonya–1991

Doğal ve Yarı Doğal Alanlar, canlı türlerin sağlıklı bir şekilde yaşamlarını sürdürebilmeleri ve yaşam döngülerini devam ettirebilmeleri için coğrafyalarını, doğal özellikleri bozulmadan saklanmasını esas alır. Doğal ve yarı doğal alanlar, doğadaki canlı nesillerin yaşamlarını sürdürebilmesini sağlamak için özel önem taşıyan coğrafyaları tanımlar.



Şekil 1.6. Atatürk Orman Çiftliği- Ankara

1.2.2. Halka Hizmet Eden Açık Kamusal Mekânlar:

Halkı bir araya getiren açık kamusal alanlar, sosyal ilişkilerin oluşturduğu ve halkı yapılandırmada önemli bir rol üstlenmiştir. Birbirinden bağımsız olarak bir araya gelen halk, açık kamusal mekânları olan, kent meydanları, pazaryerleri, kaldırımlar ve gezinti alanları gibi açık mekânlarda bir araya gelmişlerdir.

Meydanlar, kamusal alan için ayrılmış, etrafı yapılarla ya da ağaç ve doğal engellerle çevrelenmiş kentsel açık alanlardır. Meydan olarak nitelendirilebilecek ilk kentsel alan, Antik Yunanda ortaya çıkan “Agora”dır. Halkın toplandığı, her türlü meselelerin konuşulduğu, ticaretin, siyasetin ve dinsel törenlerin yürütüldüğü ve kamusal etkinliklerin devam ettirildiği açık alanlardır.



Şekil 1.7. Kayseri Meydan

Pazar, basit bir ifadeyle her türlü mal ve hizmetin alınıp satıldığı ya da takas yoluyla el değiştirdiği yer olarak tanımlanabilir. Semt pazarları, borsalar, fuar, sergi ve panayırılar,

farklı ülkeler ile kişi ya da kuruluşlar arasındaki değiş-tokuş faaliyetine konu olan alanlar da pazarı oluşturur.

Kaldırımlar, yol kenarlarına taş, beton, suni yüzey, asfalt, çakıl gibi maddelerle döşenmiş yollara denir. Hem yolun kenarına hem de yolun ortasında da bulunur. Taşıt trafiğinin yoğun olduğu yollarda yayaların karşıdan karşıya daha kolay geçmesi için yolun ortasına düzenlenmiş kaldırımlara da reflüj denir.

Yol kenarlarına taşlarla ya da suni yüzey veya asfalt, beton, çakıl gibi maddelerle döşenmiş yollardır.

Gezinti Alanları, İnsanların bir araya geldikleri, hafta sonlarını ya da tatil günlerini değerlendirdikleri yerlerdir. Bu açık kamusal alanlar parklar, hayvanat bahçeleri, doğal parklar, piknik alanları vb. yerlerdir.

1.3. Tarihsel Olarak Açık Kamusal Mekânlar

Kamusal alanların tarihsel sürecine bakıldığında bazı durumlara bağlı olarak varlık gösterdikleri görülmektedir. Bu kamusal alanlar gereksimlerden dolayı ortaya çıkmıştı.

MÖ. kurulan tarım kentlerinde konutların toplu halde bulunduğu, kentsel dokunun çok yoğun olduğu ve bu kentlerde cadde, sokak ve kamusal alanın olmadığı görülmektedir. Yalnızca tapınağın dikkat çektiği bu kentlerde, yerleşim alanları tapınaktan yüksek duvarlarla ayrılmaktadır. Kentin gelişimine bağlı olarak, yavaş yavaş caddelerin ortaya çıktığı izlenmektedir. (Gökgür 2008, 24)

Tarihsel açıdan ve literatür kaynaklara baktığımız zaman “Kamusal alanın ortaya çıktığı bir kentsel yapının ilk olarak Yunan kentleri “polis”lerde oluştuğunu görebilmekteyiz.” (Kurt, 2007,15). Daha sonra geç Yunan döneminde kamusal alanı oluşturan “agora”lar kamusal alan fonksiyonunu geliştirdiği alanlardır. Antik kentin odağını oluşturan agora, hem çarşı ve pazaryeri, hem de toplantı ve gezinti alanıydı.



Şekil 1.8. Atina Agorası

Eski Yunan kentlerinde ne kent kültürü ne de agora planlanmış nitelikte değildi. Agorayı oluşturan yapı ve diğer kentsel öğeler, yüzyıllar içinde rastlantıların yönlendirdiği bir düzen içinde konumlanmıştır. Basit bir yapısı olmasına rağmen agoralar boş bırakılmıştır. Gelişen agoralarda mekân, insan ölçülerine göre indirilmiş ve toplumsal bağı arttırmak için heykeller yapılmıştır. Bu heykeller önemli kişi ve kahramanların heykelleriydi. O dönemde ısmarlanan heykellerin dini, siyasi ve sosyal işlevleri vardı. Kutsal mekânda ve agorada bulunan heykeller kült, adak veya onursal amaçlıydı. Agoranın geometrik bir düzene dönüşmesi “koloni kentleri” denen yeni kurulmuş kentlerde ve özellikle de Helenistik dönemde gerçekleşmiştir. Antik çağ Roma kentlerinde “agora”nın yerini “forum”lar almıştır. Forumlar aynı zamanda agoradan daha farklı idi. Kentlerin merkezi yerinde bulunan pazaryeri resmi ve dinsel yapılar yer almaktadır. “Form”lar müzakere alanı olmaktan çıkmış kentler içine eğlence alanına dönüşmüştür. Formlar tapınaklarla çevrili sirk amfi tiyatro ve odeonlara bağlayan gösterişli mekânlar haline gelirken kamusal alanın demokratik gücü kaybolmuştur. (Gökgür, 2008,25)



Şekil 1.9. Venta Silurum (Forum)

Romalılar, gittikleri her ülkenin mimari öğelerinden yararlanmasını bilen ve buldukları yapı olanaklarını, yaptıkları yapıtlarda değerlendirmişler ve kendilerine özgü yapılar inşa etmişlerdir. Romalılar yapı inşa ederken, toplumun dünyevi gereksinimlerini dikkatte alarak planlama yapmışlardır.

Avrupa’da 12–15 yy kadar uzanan Ortaçağ, en önemli ekonomik ve sosyal değişim devri olmuştur. Ortaçağda yetki alanı kapalı mekânlarda yer almaktadır. Kentin merkezinde bulunan manastırlar, şatolar ve katedraller etrafı duvarla çevrili idi. Kentin girişindeki kapılar o dönemde birer kamusal alandı. Pazarla açılan kapılar halkın birbirleriyle kaynaştıkları ve alışveriş yaptıkları alanlardı. Ortaçağdaki kamusal alanlar geçici alanları ve sınırdaki bulunan küçük aralıklardan oluşmaktadır.

14–15 yy Rönesans, Ortaçağ ve Yeniçağ arasında yaşanmış olan dönemdir. Bu dönemle birlikte, şehircilik anlayışında yeni bir dönem başlamıştır. Rönesans’ın ilk hareketleri İtalya’da başlamıştır. Hümanistler (insan sevgisine öncelik verenler) yeni eserler oluşturmuşlardır. Bu etkinin en önemli tarafı ise mimaride görülmesi olmuştur. Yapılan binalar da asla insanı ezen yapılar değildi. Yapıtlar da insani boyutlarda karşımıza çıkmaktadır. “İtalyanlar Gotiği bir barbar sanatı olarak kabul ettikleri için önce Floransa’da bir karşı sanat hareketi başlamış ve Roma 1500’li yıllardan başlayarak bu yeni anlayış en üst düzeye çıkmıştır.” (Tunçer 2006, 367)

Bu dönemdeki kamusal alanlar geometriyle oluşturulmuştur. Kentsel dekor uygulamaları ön plana çıkarken pazar yerleri, meydanlar, halkın gezinti alanları işlevini kaybetmiş yerini sahne dekoruna dönüşmüştür.

16–17 yy. ki kamusal alandaki “kamu” ve “özel” karşıtlığını bugünkü kullanıldığı gibi bir benzerlik karşımıza çıkmaktadır. “Kamusal sözcüğü herkesin denetimine açık olan anlamına gelirken “özel” sözcüğü kişinin ailesi ve arkadaşları ile sınırlanan mahfuz bir yaşam bölgesi anlamındadır. (Sennett 2002, 31). Bu dönemde “askeri özellik” korunmuş, geniş kaldırımlar, büyük caddeler ve parklar düzenlenmiştir. Krallara ait meydanlar 17 yy. kentlerini temsil ederken aynı zamanda kralın askeri gücünü de temsil etmekteydi. Askeri gösteriler yapıldı ve diğer zamanlarda ise halk bu kamusal alanlarda sosyalleşme ve eğlenmek için kullanırdı.

19 yy. kentlerinde yayılma görülmüştür. Bu dönemde geniş kaldırımlar, meydanlar, tiyatro alanları, ağaçlar, sokak lambaları gelişmiştir. Kentsel mobilya ve peyzaj ile çevrelenen caddeler kentin temelini oluşturmuştur. Kamusal alanlar bina ve caddelerle

desteklenmiştir. Bu dönemde sosyal bölünmeler ortaya çıkmıştır ve kamusal alanlarda aristokrat ve burjuvaların hâkimiyeti ortaya çıktığı görülmüştür. 19 yy. ikinci yarısında kapitalizm ve burjuvaziyle birlikte kamusal alanda çöküş yaşanmıştır.

I. Dünya savaşından sonra kamusal alanlarda farklılık gözlenmiştir. Kentlerde sanayi şokunun altında değişimler göstermiştir. 1933 yılında Le Corbusier tarafından ortaya çıkan Atina Kartası (modern şehirciliğin ilkeleri) kamusal alanları dolaşım, yayalaşması, gösteri alanları ve alışveriş alanlarına indirgenmiştir. Boş mekânlar hareket alanları veya ortak miras alanlarına dönüşmüştür.

20. yüzyılın ikinci yarında kamusal alanlarda genel olarak bir gerileme yaşanmış ve 1980'lerin sonlarından itibaren şehirlerin büyümesi ve gelişmesi ile bu gerileme hız kazanmıştır. Bu hızlı gelişimin bir sonucu olarak kentlerde kamusal alanlar terk edilen mekânlara dönüşmüştür. Bununla beraber ortak kullanım alanlarının organize edilmemesi sonucunda, farklı sosyal grupların ikamet ettiği konut alanları ve kent mekânları arasındaki sınırları da gittikçe belirginleşmekte ve birbirinden ayrılmaktadır. (Erdönmez 2006, 69)

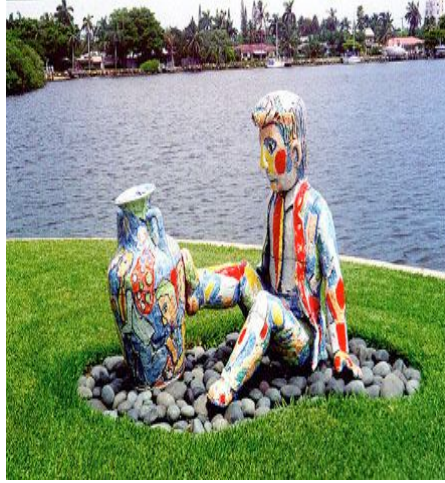
Sonuç itibariyle, açık kamusal alanlar kentlerdeki hareketlilik ve kullanım ve işlevleri bakımından insanları çekmiştir. Kaldırımlar, alışveriş merkezleri, gösteri alanları, parklar... vb. yerler kamusal alanın ortak mirası olarak görülmüştür. Kentsel miras ve hareketlilik son yıllarda özel sektörü de kamusal alan üretimine teşvik etmiştir. (alışveriş merkezler, ticaret merkezleri, tema parkları... vb.)

1.4.Kentsel Gelişim Aracı Olarak Açık Mekânda Kamusal Alan

İnsanoğlu iyi bir yaşam tarzı sağlamak için yeni bir çevre yaratmış ve kenti kurmuştur. Kent, her yerde ve her kültürde, insanlara ait olan her konuda fikir yürüttükleri, bir araya geldikleri bir mekân olmuştur. Kentler, insanlar için vazgeçilmez bir önem taşımaktadır. (İçöz, 2002, 2)

Kentler, yalnız büyük insan topluluklarının yaşadığı mekânlar değildir, aynı zamanda insanların karşılıklı tinsel ilgilerinden meydana gelen birer kültür mekânlarıdır. Kültürlerin yurdu kentlerdir, çünkü kültürler kentte doğarlar, kentte yaşarlar ve kentte etki yaparlar. Bu niteliğiyle kentler, belli bir kültürü simgelerler. (Tunal 2004,16)

Tarihsel olarak kentin gelişimi kavramsal olarak devam etmiş, geçmiş dönemlerde cite, polis, medine, ve kent gibi kavramlar kullanılırken yerini ise bugün bourg, ville, city ve urban, kelimeleri almıştır. (Topal, 2004, 277)



Şekil 1.10. Man and Vase-Viola Frey- 1996-Amerika

Kamusal alanlar kentlerin gerçek sahibi olan kentlilerin katılımı ile geliştirilebilir ve geliştirilmesi gereken alanlardır. Kentsel geliştirme süreçleri kentin yaşayanlarının bugünleri ve yarınları üzerinde söz sahibi olabilmeleri ve sahip çıkmaları için bir fırsat olarak değerlendirilmelidir. Bu fırsatı değerlendirmek ve geliştirmek için eldeki en önemli araç kamusal alanların kamusal 'olan' nitelikleridir. (Otaner; Keskin 2005,108).



Şekil 1.11. Metal Heykel- Los Angeles-Amerika

Kentsel alanların “açık kamusal alan” niteliği ile ilişkili birçok çalışma mevcuttur. Bu konu mekân bilimcileri kadar siyaset ve felsefeciler ya da politik felsefe kuramlarını tartışan çeşitli dallarda sosyal bilimciler tarafından da incelenmiştir. Açık kamusal alanların geliştirilmesinde toplumsal denetimi sağlayabilecek işlevsel ve görsel olarak toplumsal kullanım için açık olan toplumsal ve ekonomik etkileşim alanlarıdır. Toplumun demokratikleştirilmesi, üretim ve toplumsal ilişkilerinin düzende ilerlemesinin taşınması olarak “açık kamusal alan” için kullanılan kavramlar kamusal olan “kentsel kamusal mekân” gelişmesi konusunda da geçerlidir. Açık kamusal alanın kavramsal yapısı ve fiziksel sınırlarının geliştirilmesi mülkiyet düzenlemelerine yönelik olmaktan çok bir yaklaşım olarak da ortaya çıkmaktadır. Toplumsal yaşam değerlerini ve kentsel yaşam ortamının kalitesini belirleyen ve sergileyen ana mekânlar, açık kamusal alanlardır.

BÖLÜM II

KAMUSAL ALANDA SANAT

2.1. Kamusal Alanda Sanat Kavramının Tanımı

Kamusal sanat, sanat veya sanatçının özellikle açık mekânlarda yerleştirilmeleri için oluşturulmuş tasarımlardır. İngilizcede 'Public Art' Türkçede ise 'Kamusal Sanat' denilmektedir.

Kamuya açık fiziki alanlar için tasarlanan sanat çalışması. Kamusal alanlarda yer alması için tasarlanmış olan sanatın her formunu kapsayan bir terimdir: Heykeller, çeşmeler, duvar resimleri, rölyefler, vitraylar, grafitiler, billboardlar üzerindeki çalışmalar, performanslar kamusal sanatın en iyi bilinen örnekleridir. Kamusal alanlar, kent ya da kırsal alanda olabilir; açık ya da kapalı alanlar olabilir; ormanlar, parklar, sokaklar, hastaneler, ibadet yerleri, tren istasyonları, metrolar v.b... Bu çalışmaların anlamı ve işlevi; bireylerin, kurumların ve toplulukların toplumsal ve estetik değerleri üzerine kuruludur. (Keser 2005, 183)

Kamusal alanlarda uygulanan sanat, ister açık mekân olsun, ister kapalı mekân olsun kamusal mekânda teşhir edilen sanattır. Birçok kamusal sanat eseri (anıtlar, heykeller, seramikler...) açık mekânda yapılmaktadır. Bu durum genellikle taş, beton, bronz, seramik gibi dayanıklılık açısından dirençli malzemeler tercih edilmektedir. Kamusal sanat eserleri, mimari ve peyzaj ile birlikte bütünleştirilmelidir.

Kamusal sanat, genellikle mekân sahibi veya yönetici olan devlet kurumu ya da özel şirketleri ile birlikte ortaklaşa uygulama olanağı bulur. Bazı yönetim ve yöneticiler kamusal sanatı aktif olarak özendirir ve destekler. Kamusal sanat özel kamu binalarında, metro istasyonlarında, opera binaları gibi çok sayıda izleyicinin kullandığı mekanlarda

sanat eserleri yerleştirmektedir. “Kamusal sanat çoğu zaman politik grupların veya bazı sanatçıların izleyici ile aralarında sansürsüz ve özgür bir temas kurabilmek için amaçlarını gerçekleştirebildikleri bir türdür.” (Kurt,2007,50). Bazı kamusal sanat eserleri performans ve yerleştirme ile yapılmaktadır.



Şekil 2.1. Robert Smithson-“Spiral Jelly”, 1970, Utah, A.B.D.

Kamusal alan, 90’lardan bu yana çok tartışılmıştır. Kamusal alanın iki çıkış noktası vardır. Biri olgusal biri ise normatiftir. Okullar, hastaneler, alışveriş merkezleri, yollar gibi halkın ortak kullanım alanları ve her türlü kent mekânları kamusal alanın olgusal boyutudur. Kamusal alanın normatif boyutu ise bir ilkeyi bir ideayı belirtir ve ortak, açık olan mekânlar anlamına gelir. (Barkçay 2007,32).

Sanatta kamusallık tartışması modernizmin doruk noktasında alevlendi. Burjuva sanat kurumu özerkleşme sürecini tamamlamış ve kendisine düşman olacak çocuklar doğurmuştu. 20 yy’ın başında avangart sanatçılar sanat eserinin sosyal, ekonomik, politik bağlam içinde anlam kazandığının bilincine vardılar. Son sözü rahatına düşkün, hantal burjuva sanat kurumuna bırakmaya niyetleri yoktu. Bu nedenle temel avangart eylem sanat kurumunu yıkmak, sanatı toplumsal bir kategori olarak yeniden üretme çabasıydı. Sanat geriye sadece hayal etme ve hayallerini gerçekleştirme gücü bırakıp gündelik hayatın içinde eriyip gitmeliydi.

Sanat kurumu yıkılmadı aksine hayatın içine doğru sınırsızca genişliyor, geleneksel formların dışına taşıyor, sokağa çıkıyor. Ama avangardın öldüğünü düşününler onu yanlış yerde aramış olmalıdır. Ruhu hala sokakta, kamusal alanda, kılık değiştirerek ve sanat tüccarlarından

kaçarak yaşıyor. Bu durumda benzer mekânlarda, benzer yöntemle gerçekleştirilen sanat etkinliklerinin içinde, ilkeleri ve amaçlarıyla kamusal olanı, özerk olanından ayırt etmek için “kamusal sanat” kavramı geliştirmek gerekiyor. (Barkçay 2007,32).

Kamusal mekânlar, toplumla etkileşimini hedef sayan, halkın her kesimini sanatla buluşturulmuştur.

2.2. Açık Kamusal Mekânlarda Sanatsal Uygulamaların Türleri

2.2.1. Seramik

Seramik en genel anlamıyla “pişmiş toprak” olarak söylenebilir. Bu kısa tanımın yanı sıra birçok kaynaklarda, farklı disiplinlerde, yazar, sanatçı ve bilim adamı tarafından birçok tanımlı yapılmaktadır. Fakat genel tanımı ise “Organik olmayan malzemelerin oluşturduğu bileşimlerin, çeşitli yöntemler ile şekil verildikten sonra sırlanarak veya sırlanmayarak sertleşip dayanıklılık kazanmasına varacak kadar pişirilmesi bilim ve teknolojisidir.” (Arcasoy 1983,1).



Şekil 2.2. İkiz Boğalar. Pişmiş Toprak, Boğazköy.Hitit Eski Krallık Dönemi. M.Ö.16.yy.

Seramik diğer disiplinler arasında en eski tarihe sahiptir. İnsanlık tarihi var olduğu günden itibaren gelişim içerisinde. İlkçağda yaşayan insanlar dinsel amaçlı ve ihtiyacı gereği seramikler üretmişlerdir. Seramik, malzemesi gereği sanatçıya sınırsız denebilecek çeşitlilikte renk ve doku zenginliği vermektedir. Kullanılan kil çeşitliliği,

seramik boyları, oksitler ve seramik sırları sanatçuya sınırsız üretim imkânı sunmaktadır.

Seramik uzun yıllar yapı elemanı olarak fiziksel fonksiyonun yanı sıra, binaların iç ve dış yüzeylerinde zamanın beğeni ve güç simgesi olarak sanatsal bir fonksiyon da taşımıştır. Şehir dokusu içinde suyolları-künk, oluk, bacalar, çatı örtüsü, yol kaplamaları gibi birçok alanda, Anadolu, Mezopotamya, Mısır, Hindistan ve Uzakdoğu kültürlerinde izlenmiştir. (Anılanmert 2004,88)

Çin’de Qin İmparatorluğunu kuran Qin Shi Huangdi, 3460 km’lik Çin Seddi projesinden sonraki ikinci projesi olan Qin Terra Cotta Askerler Ordusu, Çin’in Xi’an şehrinde kendisine bir anıt-mezar inşa ettirmiştir. İmparatoru ve imparatorluğu anıt mezarı koruyacak, bu anıt mezar ölmez askerlerden oluşacaktı. 1974 yılında kazılan bir kuyu sayesinde tesadüfen bulunan bu anıt mezar, modern Çin arkeolojisinin en büyük keşiflerinden biri olarak kabul edilmektedir. Höyüğün dış surunun 1.200 metre doğusundaki köylülerin kazması ile pişmiş topraklara çarpması sonucunda 200 metreyi aşkın 11 koridordan oluşan pişmiş topraktan yapılmış binlerce savaşçı asker ortaya çıkmıştır.



Şekil 2.3. Qin Terra Cotta Askerler Ordusu

Çin’in Xien kentinde, yeraltında gömülü bir şekilde bulunmuş ve seramik malzemeden üretilmiş olup ordu, askerler, subaylar, atlar ve arabalarıyla toplamda 7000 figür bulunmuştur. (Şekil-2.3, 2.3.1.) Ayrı ayrı kalıplanan kollar, baş ve gövdeler kili şeritler

haline getirilerek birbirine eklemişlerdir. Yüz ve kıyafetlerini daha sonra işlemişlerdir. Her bir figür için tek tek çalışılmış ve yapım aşamasında binlerce seramikçi çalışmıştır. Kırmızı, beyaz, mavi, yeşil, siyah, sarı boyalar ile renklendirilmiştir. Açık kamusal alanda bulunan en eski seramik heykel örneklerinden biri olan Qin Terra Cotta Askerler Ordusu 7000 figür tam 2200 yıldır ayakta durmaktadır. (Darçın 2003,41-42)



Şekil 2.3.1. Qin Terra Cotta Askerler Ordusu

Japonya'da Miyazaki'de Haniwa bahçesinde silindirik şekilde terra cotta heykeller bulunmaktadır. Bu heykeller M.S. 250–550 yılları arasında Tumulus döneminde ait, mezarların üzerine ve çevresine yerleştirilmiş seramik heykellerdir.



Şekil 2.4. Haniwa Garden of Heiwadai Park, Miyazaki, Japonya



Şekil 2.5. Joan Miro, Dona i Ocell (Kadın ve Kuş), Barselona–1982

Şekil 2.5. de görülen Dona i Ocell (Kadın ve Kuş) adlı çalışma Barselona’da bulunmaktadır. Ressam Joan Miro seramik sanatıyla yönelmesiyle bu çalışmayı havuz içine tasarlamıştır. Bu çalışmasında beton zemin üzerine mozaik parçalar eklenmiştir. Mavi, yeşil, sarı ve kırmızı seramik parçalar bulunmaktadır. Seramik heykelin ortasındaki boşluk kadının doğurganlığını simgelemektedir.

Seramik sanatı sadece sanatsal olarak değil de mimari elemanlarda kullanıldığı görülmektedir. Binaların dış cephelerinde rastlamaktayız. (Şekil2.6.)

1954 yılında mimar Poul Solimene İtalya’da Salemo yakınlarındaki Vietri’de gerçekleştirdiği Solimene Seramik Fabrikanda göze ilk çarpan bina ‘zamansız’ olmasıdır. Bilinen hiçbir forma benzetilemeyen biçimi ile binanın 40 yıldan fazla bir zaman önce gerçekleştirildiği söylemek imkânsızdır. Bina Frank Lloyd Wright’ın aynı tarihlerde New York’ta gerçekleştirdiği Guggenheim Müzesi ile benzerlikleri göstermektedir. Yukarıya doğru genişleyen eğimler kullanılan Soleri’nin duvarlarında üç boyutlu silindirik seramik elemanlar kaplama amaçlı kullanılmıştır. Binanın çevresinde fabrikanın üretimi kırık parçalarla oluşturulan Gaudi tarzı yol döşemeleri ile kompleks, yayılabilen bir tür ‘biyolojik’ mimarini işareti olarak kabul edilmektedir. (Piersanti, 1989, 20–22)



Şekil 2.6. Solimene Seramik Fabrikası- İtalya- 1954

Açık kamusal alanda yapılan seramik heykeller, park ve bahçelerde süsleme amaçlı ve oturma elemanı olarak da kullanılmaktadır Şekil 2.7. de görülen seramik oturma elemanı Japonya'daki Shigaraki seramik parkında bulunmaktadır.



Şekil 2.7. Oturma Elemanı, 'Shigaraki Ceramic Park' Kyoto,1991

2.2.2. Heykel

Sanatsal bakış açısıyla üç boyutlu formların meydana getirilmesine denir. “Kapalı veya açık bir mekânı süslemek, anlamlandırmak dışında başlıca bir anlamı olmayan, elle tutulabilen, dokunulabilen, etrafında dolaşılabilen, insan düşünce ve imgelerinin bir sonucu olan üç boyutlu bir biçime heykel denir.” (Yılmaz 2006, 14). Heykel, mekânı kapsamayı, kavraması ve mekân ile ilgili ilişki kurmasıyla da ilgilenir.

Heykel, kamusal sanat türleri içinde tarihsel olarak en eski ve en yaygın olarak uygulanmış sanat biçimidir. İlk Çağ'dan günümüze üretilmiş olan heykellerin büyük bölümü kamusal alanlar için daha çok kamusal nedenlerle üretilmiştir. Açık alanlarda ilk heykeller dikili taşlar (menhir, dolmen ve obeliskler) ve anıtlar olarak ortaya çıkmış ve insanoğlunun varoluş savasını ve doğayla mücadelesini simgelemiştir. İnsanın doğa ile olan mücadelesinin işareti ve kanıtı olarak çevreye üç boyutlu müdahalesi şeklinde ortaya çıkan heykel, çeşitli tarihsel ve kültürel süreçlerden geçerek günümüze kadar gelmiş ve insanı tanımlayan temel etkinliklerden bir tanesi olmuştur. (Kurt, 2007,53).

Heykel, diğer disiplinlere oranla tarihsel olarak kamusal alanda en fazla yer alan sanat türüdür. Heykel sanatı uzun yıllar mimariye bağlı olarak gelişmiştir ve Roma dönemiyle başlayan, Rönesans ile iyice güçlenen heykel sanatı, mimariden bağımsızlaşmış ve çevre ile biçimlenmiştir. Tarih boyunca önce politik amaçlarla uygulanmış olan heykel sanatı, demokratikleşme ile sivil ve bağımsız bir sanatsal uygulama halini almıştır.



Şekil 2.8. Clothespin (Mandal) -Claes Oldenburg -1976
Philadelphia

“Heykelin dış mekâna çıkmasıyla değişen en önemli şeylerden biri, boyuttur. Özellikle 1960’lardan bu yana bazı heykeller mimari yapıyla yarışabilecek boyuttadır.” (Uz 2006,149) Şekil- 2.8’de görülen Claes Oldenburg’un kamusal alanda bulunan dev boyutlu ‘mandal’ heykeli paslanmaz çelikten yapılmıştır. Oldenburg sıradan nesnelere devleşirmesiyle ünlü bir sanatçıdır. Heykel 13.7x 3.7x1.4m yüksekliğindedir.

Şekil- 2.9. görülen Richard Serra'nın 'Clara-Clara' adlı çalışması açık kamusal alanda görülen mimari ile iç içe olduğu görülmektedir. Çalışma konik iki büyük metal parçadan yapılmıştır. Heykel insanların yoğun olduğu alana yerleştirildiği için engel teşkil etmektedir. İnsanlar zorunlu olarak heykelin etrafında yön değiştirmek durumunda kalamatadırlar.



Şekil 2.9 Clara Clara - Richard Serra

Heykel, düşünsel ve biçimsel özgürlüğüne modern sanatla kavuşmuştur. Bilim, psikoloji, doğa, bireysel duygular ve düşüncelerle yeni denemeler yapılmıştır. Bu değişime en büyük etken kuşkusuz teknolojik gelişmelerdir. Farklı malzeme kullanılarak, sanatçılar sadece kalıcı iş yapma düşüncesinden uzaklaşıp, gündelik kullanıma yönelik eşyalar, atık maddeler, teknoloji, elektrik, bilgisayarında yeni denemeler gerçekleştirmiş, yaşamsal alanalar oluşturmuş, seyirci yapıtın içine katılarak onun bir parçası haline getirilmiştir. (Uz 2006,148-149)



Şekil 2.10. Sonsuz Sütun (Endless Column)- Constantin Brancusi

Brancusi'nin 1938'de yaptığı Sonsuz Sütun adlı heykelinde (Şekil- 2.10.) birim elemanlarının tekrarını görmekteyiz. Heykel bronz bir mil üzerinde on beş adet dökme demiri üst üste yerleştirilmiştir. 29.33 metre yüksekliğindeki bu heykeli sanatçı I. Dünya Savaşında ölen kahramanların anısına yapmıştır.

İlhan Koman 1960 yılından itibaren soyut ve minimal heykeller tasarlamaya başlamıştır. Koman tasarım sınırlarını zorlayan, kat kat çoğalan kıvrımlar ile çok parçalı heykeller yapmıştır.



Şekil 2.11. Akdeniz- İlhan Koman- Yapı Kredi Sigorta'nın Genel Müdürlük Binası önü- 1980

1980 yılında (Şekil- 2.11.) İstanbul'da bulunan birbirinin içine geçmiş ve kanat gibi açılmış kadın figürü olan Akdeniz heykelini yapmıştır. Son derece iyi hesaplanmış olan bu heykel ağır bir çalışma olmasına rağmen görsellikteki duruşu ona hafif bir görünüm kazandırmıştır.

Koman bu heykeli yaparken, "İnsanın kucaklaşması, sevgisi anlatılırken Akdeniz aklıma geldi. Akdeniz büyüktü, bizden bir denizdi. Kucak açmayı bu adla anlatmak istedim. Sevgiyi ve kucaklaşmayı anlatırken bir kadının bütünlüğünden yararlanmak istedim." demiştir. (http://www.yksigorta.com/kurumsal/sponsorluklar/akdeniz_heykeli.html)

Akdeniz heykeli daha önce Zincirlikuyu'da bulunmaktaydı. Yazarlar, mimarlar ve sanatçılar Zincirlikuyu'daki binaların yükselmesiyle birlikte heykelin mekânda kaybolduğunu ve burada kalmaması gerektiğini söylemişlerdir. Daha sonra heykel Yapı Kredi Sigortanın Genel Müdürlük binasının önüne taşınmıştır.

Açık kamusal alanlarda yapılan heykeller bir mekân yaratabilme ya da o mekâna yaşanabilecek alan oluşturmaya yöneliktir. Bu mekân yaratma formu heykelin açık alana çıkmasıyla boyut özelliğini özgürleştirmiştir. Açık kamusal alanda yapılan heykeller insanlar için toplumsal ve bilimsel açıdan yeni bir anlam kazandıracaktır.

2.2.3. Çeşme ve Su Elemanları

Kamusal alanlarda sanatsal uygulama ya da kent mobilyası olarak karşımıza çıkan çeşme ve su elemanları, hemen hemen her sokakta birkaç tane olmak üzere yüzlerce çeşme “hayır” amaçlı olarak açık kamusal mekânlarda halkın kullanımına açıktır.



Şekil 2.12. Derman Çeşmesi, Hamiye Çolakoğlu, Hacettepe Üniversitesi Girişi 1986

Kamusal alanlarda görülen, zaman zaman heykelsi boyutlara ulaşan ve heykel öğelerini içinde bulunduran çeşmeler açık kamusal alanlarda karşımıza çıkmaktadır. Şekil- 2.13, 2.13.1, 2.13.2.'de görülen Londra'da ki Bigland Gren Primary School'da 6–7 yaşlarındaki çocuklara yönelik olan açık kamusal alandaki seramik çeşme çalışmasıdır. Çeşmenin boyutları çocukların boylarına göre hazırlanmıştır. Yumurta şeklindeki seramiklere çocuklar çiçek ve yaprak tasarımları yapmışlardır. Bu seramik heykel Vandalizm'e karşı paslanmaz çelik ve ızgara kullanılarak dayanıklı malzemeden yapılmıştır.



Şekil 2.13. Seramik Çeşme - Bigland Gren Primary School-Londra



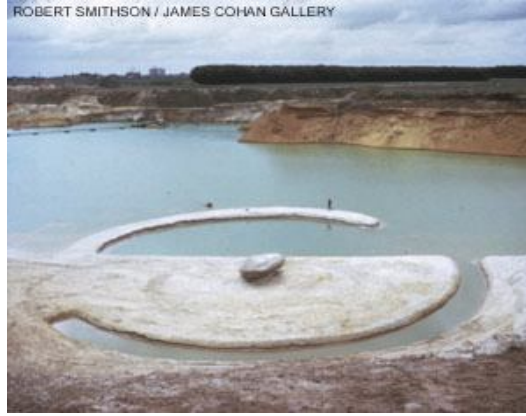
Şekil 2.13.1. Seramik Çeşmeden Görünüm



Şekil 2.13.2. Seramik Çeşmeden Görünüm

2.2.4. Çevre Sanat Türleri ve Yeryüzü Sanatı

Çevre sanatı ve yeryüzü sanatı, arazi sanatı ya da toprak sanatı olarak da bilinir. 1960'ların sonunda ABD'de ortaya çıkmış ve "sanatın galerilerin dışına taşması gerektiği" fikri egemen olmuştur. 1970'lerde sonra Avrupa'ya yayılan avant-garde sanat türüdür.



Şekil 2. 14. Robert Smithson- “Broken Circle”, 1971, Emmen, Hollanda

Doğa sanatı niteliği altında toparlanmış sanatsal çalışmalar iki düşünce altında irdelenebilir. Birincisi, sanatsal malzeme ile doğaya uyumlu çalışma ve ikincisi doğadan sanata aktarma. Doğaya uyumlu çalışmada ‘sanat doğa içindir’ düşüncesi ile birlikte sanatsal biçimlendirme yolu seçilmiştir. Yani zaman aynı anda bir sanatsal etken de olmaktadır. Sanat yapıtları zaman içinde yok olurlar. Land-art aynı zamanda galericilik düzenine karşı oluşmuş bir akımdır. Land-art akımı içerisinde yer alan sanat eserleri zaman zaman galerilerde sergilenmiştir, ancak bu işlerin asla satışı yapılamamıştır.

(http://tr.wikipedia.org/wiki/Arazi_sanat%C4%B1)



Şekil 2.15. Dennis Oppenheim, Landslide 1968

Taş, toprak ve birçok doğal malzemenin kullanılmasıyla gerçekleştirilen arazi sanatının çeşitli uygulamaları vardır. Doğada hendekler açma, malzemeleri toprağa gömme, kullanılmayan bir tarlaya uzun çizgiler çizme v.b. yapılan uygulamaların hepsi genellikle geçicidir.

II. Dünya Savaşı sonrasında geleneksel sanat ölçütlerine karşı çıkan yenilikçi sanat tavrı, resim, heykel ve benzeri anlatım ortamlarını arasındaki kesin sınırları yok ederken, sanatın yalnızca içeriğini değil, sanatın yer aldığı çevreyi de yaşamın gündelik ya da doğal kapsamı içinde aramaya yönelmiştir. Sanatı geleneksel değer yargılarından kurtarma çabası, çoğu avant-garde sanat uygulamasında olduğu gibi sanatçıların sanat yapıtının metaya dönüşmesine parayla satın alınabilmesine ve böylece belirli ekonomik kesitlerin beğenisine hizmet etmesine karşın önlemler almasına yol açmıştır; nesnel değeri saptanamayan birçok yenilikçi sanat türü gibi Yeryüzü Sanatı'nın da gelişme nedenlerinden biri anti kapitalist yaklaşımlar olmuştur. (Erzen, 1997, 1940)

Çevreye yapılan bu sanat türü, yerleştirilen öğeler doğayı ve çevreyi yepyeni bir biçimde algılanmalarına, farkına varılmaları ve dikkat etmelerine yardımcı olmaktadır.

2.2.5. Anıtlar

Anıt, “ Belirli bir günü, kişiyi, olayı veya olguyu temsil eden yapı. Anıtların en önemli özelliği, onların birer hatırlayıcı olarak işlevlendirilmesidir; bu işlevleri ile anıtlar sosyal yaşamda sürekli geçmişe yapılan vurgunun da anahtarlarıdır. (Keser, 2005, 43



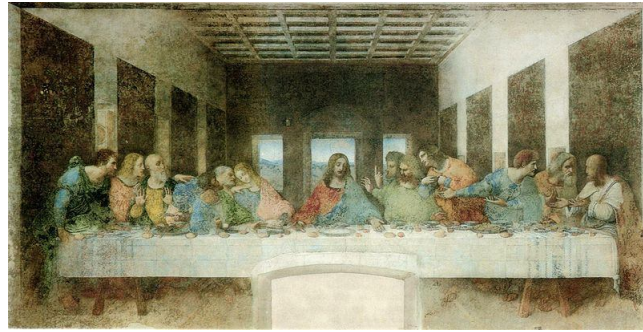
Şekil 2.16 . İstanbul Taksim Meydanındaki Cumhuriyet Anıtı, P. Canonica 1928

Dünyanın pek çok ülkesinde açık kamusal alanda bulunan anıtlar, tarihsel olayları simgeleyen ve bir kişinin anısına dikilmiş anıtlardır. Anıtlar şehrin meydanlarına yerleştirilir ve bu anıtlar genellikle insanların buluşma yerleridir. Önemli günler, tarihsel günler ve eylemler gibi durumlar genellikle anıtların etrafında yapılmaktadır. İstanbul da bulunan Canonica'ya ait 1938 yılında yapılan, Taksim Cumhuriyet anıtı (şekil- 2.16.) Türkiye'de ki en iyi bilinen anıtlardan biridir.

2.2.6. Duvar Resmi (Fresk), Grafiti ve Tebeşir Sanatı (Chalk Art)

Duvar resmi, iç ve dış mekânların düşey yüzeylerine, duvar ya da tavanlarına yapılan resimlerdir. Duvarın sıvasının üzerine yapılan bir resim türüdür.

Toplumlar günlük yaşam biçimlerini, toplumsal ilişkilerini, törenlerini ve yaşamın çeşitli görüntülerini duvara işleyerek kültürel özelliklerini saptanmış ve bunların kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlamışlardır. Öte yandan özellikle okuma yazması olmayan topluluklar için duvar resimleri dinsel, tarihsel ve siyasal eğitim aracı olmuştur. (Arslan, 1997,489)



Şekil 2.17. Son Akşam Yemeği- Leonardo da Vinci, Fresk

Grafiti, kamu alanlarına izinsiz kişisel ya da bireysel görüşü yansıtan yazıdır. “Stilize edilmiş insan figürleri, çeşitli yazılar ve renklerle, özellikle kent sokaklarına uygulanan, spontane anlatım biçimi.” (Keser, 2005,154) 1970’lerde başlamıştır ve sprey boya kullanımı, durumun son halidir.



Şekil 2.18. “Window Seat” Banksy, Ayrım Duvarı, Filistin

Bazı durumlarda grafiti ve “gerilla” kamusal sanatı arasındaki çizgi belirsizleşir. Çoğu zaman bu tür kamusal sanat ürünleri kentsel alanlarda duvar resimleri şeklinde otoritelerin izinleri dışında politik savaşımın bir aracı olarak kullanılmaktadır. Bu tür işlere “Sokak Sanatı” denmekte ve “grafiti”, “yapıştırma” gibi uygulamalarla ortaya konulmaktadır. Bu tür kamusal sanat ürünleri toplumun bir kısmı tarafından Vandalizm olarak nitelendirilmektedir ancak bazen bu tür kamusal sanat sosyal bağımsızlık ve politik amaçlar için etkili birer araçtır. Sokak sanatı gibi otonom ve özgürlükçü sivil sanat hareketlerinin tam zıddı olarak kamusal sanat, otoriter veya yarı otoriter rejimlerde kitle kontrolü ve propaganda amaçlı olarak da kullanılmaktadır. (Kurt,2007,50)

Tebeşir, yumuşak doğal taşlardan veya topraktan elde edilen bir çizim aracıdır. Michelangelo, Raffaello, Andrea del Sarto ve Pontorno, Rubens ve Watteau gibi sanatçılar çizimlerinde tebeşir kullanmıştır. 18 yy.da iyice yaygınlaşan tebeşir, 20 yy.da Avangart sanatçılardan çok geleneksel çalışan sanatçılar arasında kullanılmıştır.



Şekil 2.19. Tebeşir Sanatı- Julian Beaver

2.3. Açık Kamusal Mekânlarda Kullanılan Seramik Heykel Uygulamaları

Açık kamusal alanlar olan meydanlar, caddeler, sokaklar vs. yerler insan hayatını kolaylaştırmak, güzelleştirmek ve anlamlı kılmak için kullanılır. Bu açık kamusal alanlar günümüzde farklılaşan gereksinimler doğrultusunda çeşitlilik göstermektedir.



Şekil 2.20. Gwen Heeney, Beastie Benches
Britannia Park and Quay, 1994

Açık kamusal mekânlarda seramik heykeller genellikle çelik, demir, beton gibi farklı malzemelerle birlikte uygulanarak anıtsal niteliğe ulaşmıştır. Seramik malzemenin teknik özellikleri gereği pişirilmesi için seramik bünyenin belli boyutlarda olması gerekir. “Açık alanlarda uygulanacak seramik heykellerde atmosferik etkilerden korumak için daha az gözenekli yüksek derecelerde pişirilmiş porselen veya stonware killer tercih edilmektedir.” (Canduran, 2009,216) Bu olumsuzlukları ortadan kaldırmak için seramik bünyenin iyi seçilmesi ya da dış mekânda uygulanacak seramik heykelin sırlanması gerekir.



Şekil 2.21. Guard, Diet Wiegman, Uithoom Okul Cephesi ,1998

Çelik malzeme direncinde, metal seramiklerin üretilmesi, teknolojinin her alanında kullanılması, seramiği 21 yy. malzemesi olarak tanımlamaktadır. İleri teknoloji ürünü refrakterler, optik, kimyasal elektro seramik gibi alanlardaki gelişmeler, daha fazla seramik malzemenin gelecekte yaşantımızı ve fiziki çevremizin temel malzemesi olma yolundadır. Teknolojinin gelişmesinin sanat alanına etkilerini izlediğimiz tarih sürecinde, geleceğin sanat malzemesi olarak da seramiğin önem kazanacağını söylemek büyük bir öngörü değildir. (Anılanmert,2004,94)

Şekil 2.22’de görülen Elisabeth Langsch, “Bahçe için toplar” uygulamasında beton ve sır kullanılmıştır. Çapı 91 cm’dir Doğal bir park içinde yerleştirilen bu seramik çalışma farklı malzemeler kullanılarak bir düzenleme olarak karşımıza çıkmaktadır.



Şekil 2.22. Bahçe için Toplar, Elisabeth Langsch- İsveç.



Şekil 2.23. The Wings of Peace, Carlo Zauli, 1990

Yukarıdaki şekil 2.23' daki İtalyan sanatçı Carlo Zauli'nin dış mekân seramik heykelleri uygulamaları için en önemli örneklerindendir.



Şekil 2.24 Seramik Heykel - Carlo Zauli

Anıtsal boyutlara sahip seramik heykeller farklı malzemeler kullanılmıştır. Serbest şekillendirdiği seramik heykeller teknik açıdan çok zor çalışmalardır.



Şekil 2.25. Seramik Heykel- Carlo Zauli

Şekil 2.26'deki Nanc Jurs'un anıtsal seramik heykel çalışması 18 parçadan oluşmaktadır. NY; New Rochester Havaalanında bulunan seramik heykel alçı kalıplar alınarak 5–10 cm kalınlıkta çamur sıvanarak biçimlendirilmiştir. Lapp İzolatör Fabrikası'nda oda büyüklüğünde bir fırına yerleştirilerek 1180°C pişirilmiştir. 18 parçadan oluşturulan bu üçlü kompozisyonda Terra Sigillata astarı uygulanmıştır. Yüksekliği 4,8 m. Sanatçı bu çalışmasında pirimitif sanattan etkilendiğini ve günümüze uyarladığını görmekteyiz. Uyguladığı kompozisyonda Afrika pirimitif sanatının izleri görülmektedir.



Şekil 2.26. Nancy Jurs, NY, New Rochester Havaalanı

Elaine Katzer'in bu çalışması (Şekil 2.27) açık kamusal alan uygulaması olarak tasarlanmış olup 4 parçadan meydana gelmiş ve astarla bezenmiş, sırsız toteminin yüksekliği 2.13 m dir. Parçalar halinde yapılmış ve dış mekâna yerleştirilen bu seramik heykel, içine demir çubuk konularak ve çakıl doldurularak monte edilmiştir. Çalışmada kullandığı renkler ve şekiller, Afrika totemlerinde kullanılan ilkel boyama şekillendirme tekniği dikkati çekmektedir. Sanatçı eseri kurgularken uygulama alanında dikkate alarak doğal ortamı düşünmüş ve Afrika dini inanışlarına göndermelerde bulunmuştur.



Şekil 2.27. Seramik Heykel, Elaine Katzer

Çin’de Jingdezhen San Bao Seramik Sanatı Enstitüsü’nde bulunan seramik heykel, Jim Leedy aittir. Şekil 2.28’deki çalışmasında açık kamusal mekânda farklı malzemeler kullanılarak yapılmıştır. El yapımı tuğla ve sanatçının kendi ürettiği (astar ve sırlı) ilave parçalardan oluşturduğu bu kurguya, tarihi parçaların kırıklarını da eklemiştir. Boyutları 5.48 x 15.24 m. Leedy bu çalışmasını uygularken kendi öz kültüründen örnekler vererek çalışmasını günümüze uygulamıştır.



Şekil 2. 28. Seramik Heykel, Jim Leedy

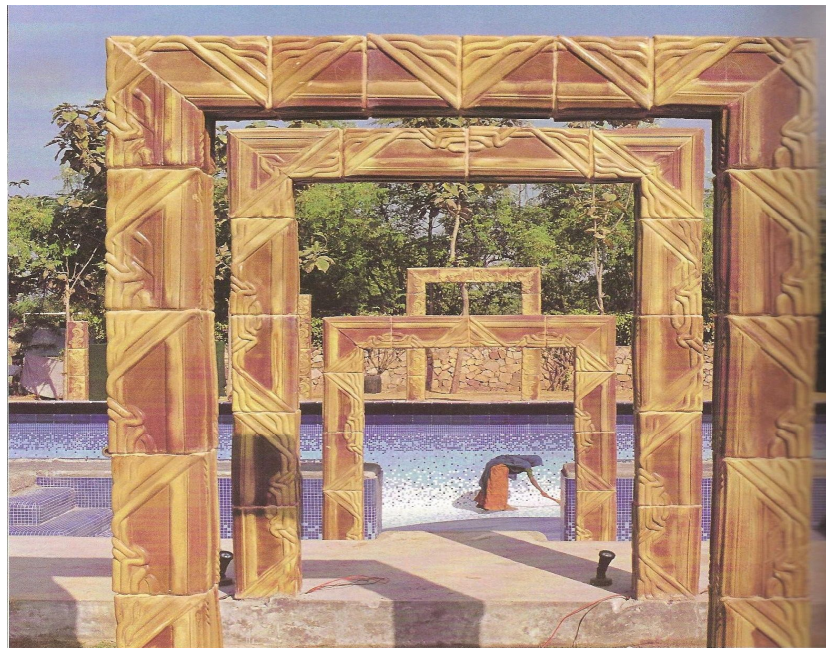


Şekil 2.28.1. Seramik Heykelden Detay



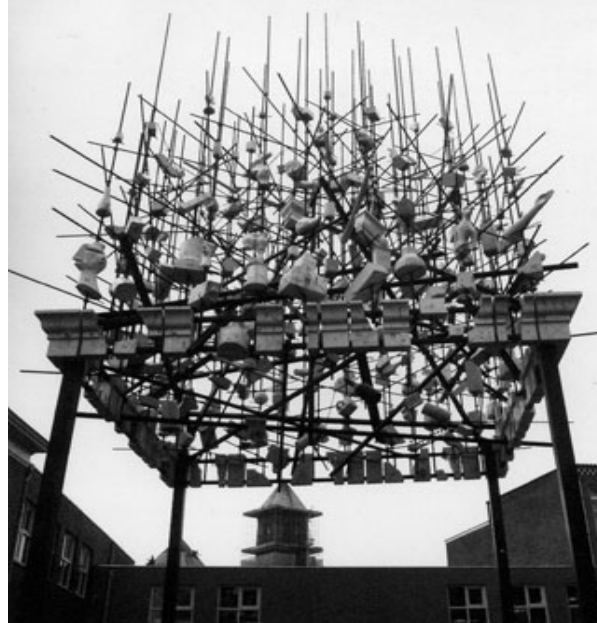
Şekil 2.28.2- Seramik Heykelden Detay

P.R.Doroz, Hindistan'da büyük boyda seramik heykeller yapan seramik sanatçılarından. Şekil 2.29. 'deki seramik heykelini Gücerat'ta bir yüzme havuzu için özel olarak sipariş üzerine yapmıştır. Dört adet tak ve altı adet sütundan oluşmuştur. 60 cm'lik bloklar halinde dökümlü ve makineden çekilerek biçimlendirilen parçalar, alt yapı olarak, 2,7 m yükseklikte ve 1.52 m genişlikte kurgulanmıştır. Sanatçı çok parçalı ve birbirinden farklı ebatlarda tasarladığı bu projesini yaşadığı ülkenin kültüründen esinlenerek motifler oluşturmuştur. Kabartma desenler, kalıba basılarak şekillendirilmiş ve çamur belli bir sertliğe geldiğinde blokların üzerine yapıştırılmıştır. Dolomit matı sır üzerine demir oksitle vurgu yapılmış ve yağ katkılı bir tünel fırında pişirilmiştir.



Şekil 2.29. Seramik Heykel, P.R.Doroz

Hollandalı İlya Utkin ve Alexander Brodskly tarafından yapılan Şekil 2.30. seramik heykelde farklı malzemeler kullanılmıştır. Bu seramik heykel, Hollanda Avrupa Seramik Müzesi'nin giriş kısmında bulunmaktadır. Sanatçı Utkin kâğıt malzemenin bir dönem mimaride yaygın olarak kullanılan kâğıt mimariyle ilgilenmiştir. Fakat bazı mimarlar tarafından red edilen kâğıt mimari ticari amaçlı bulunmuştur. Kâğıt mimariyle uğraşanlar artık daha gerçekçi ve farklı malzemelere kullanmaya başlamışlardır. Utkin ve Brodskly kâğıt mimariyle uğraştıktan sonra, amacı farklı malzemeler kullanarak çağdaş projeler çıkarmaktı. Bu çalışmada kâğıt mimariden sıyrılan sanatçılar kendilerini açık kamusal mekânda seramik heykel projesi uygulamaya götürmüştür.



Şekil 2.30. Seramik Heykel, İlya Utkin - Alexander Brodskly
EKWC Girişi, Hollanda, 1992

Sanatçılar bu projelerinde boşluk-doluluk etkisini demir çubuk ve metaller kullanarak karmaşa içerisinde izleyiciye sunmuştur. Karmaşanın bir bütün halinde hayranlık duygusuna dönüşmesi sağlanmıştır.



Şekil 2.30.1– Seramik Heykelin Maketi

Şekil 2.31.’deki Simon Rodia “Watts Kuleleri” adlı çalışmasını 1921–1964 yılları arasında uygulamasını tek başına yapmıştır. Aslında bir karo ustası olan İtalyan sanatçı, seramik ve cam parçalarını, büyük boyutlu beton ve metal yüzeylere uygulayarak devasa kuleler inşa etmiştir. Sanatçı çelik konstrüksiyon üzerine kendi topladığı deniz kabukları, cam, çini, mozaik ve kırık seramik parçalarını monte ederek klasik seramik heykel anlayışın dışına çıkmıştır. Sanatçının bu çalışmasının boyutu ve tasarımı dikkate alınacak olunursa nadir bulunan örneklerden biridir. Birçok seramik sanatçısı gibi atölyede çalışmaktan ziyade topladığı seramik parçaları, deniz kabukları cam gibi malzemeleri bir araya getirerek bir kompozisyon meydana getirmiştir. Sanatçının bu kule çalışması, Kaliforniya’da bulunmaktadır.



Şekil 2.31. Watts Kuleleri Simon Rodia



Şekil 2.31.1 Seramik Heykelden Detay



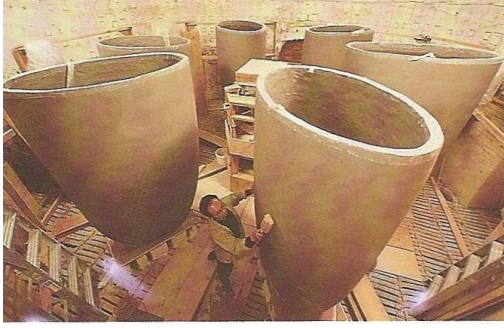
Şekil 2.31.2. Seramik Heykelden Detay

Şekil 2.32 'deki Jun Kuneko, 1992 'de 'Dango' adını verdiği serisine başlamıştır. 9m çapında Arıkovanı şeklinde fırınlar kullanılmıştır ki bunlar normalde üretim için hazır boşaltım borusunda programlanmıştır. Kuneko, 30 tonda 6 adet 3.30 m yüksekliğinde, 12 adet 2.40 m yüksekliğinde ve 6 adet 1.50 m yüksekliğinde 'Dango'lar hazırlamıştır.



Şekil 2.32. Dango, Jun Kaneko-Aichi Prefecture Government Complex

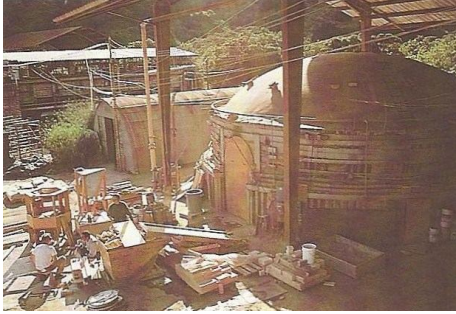
Bu projenin tümü kilin bu ebatlarda ve bu ağırlıkta elle işlenmesi gereken büyük bir öğrenim sürecinden geçmiştir. Büyük boydaki seramik heykeller için fırın tasarlanmıştır. Proje için fırın atölyesinin inşaatı 5 ay sürmüştür. Yapılan 'Dango'lar 18 ayda kurummuştur. 3.30 m yüksekliğindeki 'Dango'lar aynı fırınlarda pişmiştir. 7 hafta bisküvi pişirimi yapıldıktan sonra seramik heykellerde engobe ve sır kullanılmıştır.



Şekil 2.32.1. Seramik Heykellerin Şekillendirme Aşaması



Şekil 2.32.2. Seramik Heykelin Sırlaması



Şekil 2.32.3. Fırınlama Aşaması



Şekil 2.32.4. Yükleme Aşaması

Sanatçı bu seramik heykel çalışmasını tam 2 yılda tamamlamıştır.



Şekil 2.33. 'Dango', Jun Kaneko, Mid-America Center



Şekil 2.34. The Blue Sky Sculpture- Phil Epp ve Terry Corbett

Şekil- 2.34.'deki çalışmada farklı disiplinleri bir araya geldiğini görmekteyiz. Phil Epp, ressam ve tasarımcı, Terry Corbet seramikçi ve tasarımcıdır. Bu iki sanatçının ortak projesi olan seramik heykelde büyük boyda beton döküm yapılmıştır. Tasarlanan seramik karolarda gökyüzü ve bulut formu yapılmıştır. Ön planda soyut iki figür bulunmaktadır.



Şekil 2.35. Yapı – Omura Masami -1995 –Japonya

Masami, Şekil- 2.35. 'deki 'Yapı' adlı seramik heykelinde ' Nasıl olduğu belirsiz nesnelere bir araya gelince aşırı bir güçle tehdit eder gibi geliyor. Gökyüzündeki ışık ve gölgenin uyumu' açıklamasını yapmıştır. Bu çalışmada seramik tuğlalar kullanılarak yuvarlak form yapılmıştır. Çeşitli boylarda yerleştirilen tuğlalarla birim tekrarına gidilmiştir.



Şekil 2.36. Kapı – İto Kōzo , Barada Midō- Japonya

Kōzo ve Midō'nun ortak çalışması olan 'Kapı' adlı seramik heykelde farklı malzeme kullanılmıştır. Blok taş üzerine seramik parçalar yerleştirilmiştir. Şekil 2.36.'de İto Kōzo'nun seramik üretim şekli ve Barada Midō'nun taş yontmasıyla birleşmiş bir seramik heykeldir. Sanatçılar bu çalışmada 'Kil ve taş malzemesini bir arada olarak kullanılarak yüksek kaliteli seramik bilimine sunulan övgüye layık bir eser olup, doğal ve suni yapının etkili bir sentezine davet eden kapıdır aynı zamanda' yorumunu yapmışlardır.



Şekil 2.36.1. Seramik Heykelden Detay



Şekil 2.36.2. Seramik Heykelden Detay



Şekil 2.37. Mythoi- Patricia Lay-1996

Sanatçı şekil 2.37’da görülen seramik heykelde renkli kakmalar yapmış ve siyah çamurdan seramikleri çelik direkten geçirerek yerleştirme yapmıştır. 11 direğe yerleştirilen seramik heykeller için her bir direğe yerleştirilen seramikler için çoğaltma kalıplar alınarak birim tekrarına gidildiği görülmektedir. Seramik heykel 3 m yüksekliğindedir ve Danimarka’da bulunmaktadır.

Prof. Hamiye Çolakoğlu’nun Ankara Bilkent Üniversitesini merkez kütüphanesinin karşısında bulunan “Bilim Ağacı” adlı seramik heykelinde (Şekil 2.38.) porselen

çamuru elle şekillendirilip demir oksit ve yarı şeffaf sır kullanılmıştır. 1265° C de pişirilmiş ve granit kaide’de metal konstrüksiyon üzerine monte edilmiştir. Bilim Ağacının üzerinde gösterilen porselen çubuklar bilimin ve bilginin sonsuzluğunu vurgulanmıştır.



Şekil 2. 38. Bilim Ağacı- Hamiye Çolakoğlu, Bilkent Üniversitesi, Ankara–1997

2005 yılında Çanakkale Seramik Fabrikalarının 45. kuruluş yılı kutlamaları nedeniyle ikinci kez düzenlenen uluslararası çalıştay’da yapılmış seramik heykeldir. (Şekil 2.39.). Seramik heykel 2.25 cm boyutunda ve birbirine geçebilen parçalı bir çalışmadır. Her bir parça çömlekçi çarkında biçimlendirilmiştir. Üç değişik renkte astar kullanılarak şeffaf sır kullanılmış ve 1200°C pişirilmiştir.



Şekil 2.39. Kaskat- Güngör GÜNER

Sanatçı 1993 yılından bu yana “Suyu Sergiliyorum” adlı konu üzerinde çalışmalar yapmaktadır. “Su ve Enerji” bağlantılı seramik eserler üretmiş ve bu konuyla ilgili öğrencilerini yönlendirmiştir. 1993 yılında İstanbul’da yaz ve kış aylarını kapsayan kuraklık sanatçıyı bu konuya yöneltmiştir. Şekil 2.39.’da ki çalışmasında sanatçı “ Su ve Enerji Bağlantısı” adlı konuyu seramik heykelinde çalışmıştır. Altta görülen kutuya su deposu ve bir devir-daim motoru eklenmiştir. Devir-daim sayesinde su, çanaklardan alttaki hazneye ulaşmaktadır.



Şekil 2.40. Dün -Bugün-Yarın- Güngör Güner- 2000

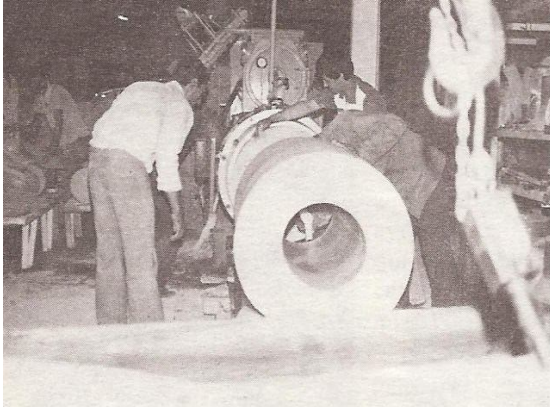
Bozhüyük Belediyesi tarafından 2000 yılında düzenlenen beş Türk seramik sanatçısının katılmayla seramik heykeller yapılmıştır. Eczacıbaşı seramik fabrikasının desteği alınarak gerçekleştirilmiştir. Şekil 2.40.'da ki "Dün-Bugün-Yarın" adlı seramik heykel Güngör Güner'e ait bir çalışmadır. Sanatçı bu çalışmasında iç içe geçmiş düğümü andıran üç adet seramik heykel yapmıştır.

Filiz Özgüven Galatalı'nın şekil 2.41'deki "Seramik Form" adlı seramik heykeli açık kamusal mekânda yapılmış, 5.20 cm ve 1,5 ton ağırlığındadır. Türkiye'de yapılan en büyük seramik heykel olarak kabul edilmektedir. (Galatalı, 1987,6,7) 1957 yılında Çanakkale'nin Çan kasabasında kurulan Çanakkale Seramik Fabrikası'nın 30 yıl kutlamalarına ilave olarak İstanbul 4. Leventteki Holding binasının hizmete girmesiyle fabrika sahibi İbrahim Bodur'un sanatçıya seramik heykelin siparişini vermiştir.

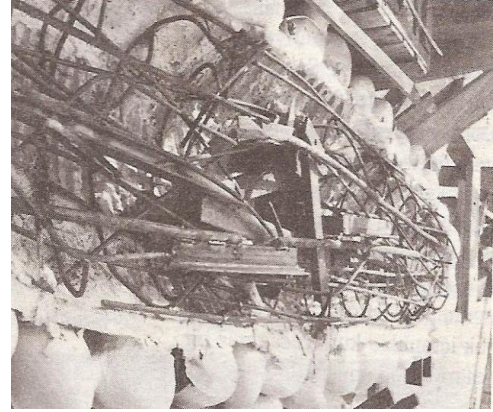


Şekil 2.41. Seramik Form-Filiz Özgüven Galatlı
4.Levent, Çanakkale Seramik Fabrikası İstanbul- 1987

Porselen kil kullanılarak 1380°C de redüksiyon atmosferli bir fırında havada asılarak pişirilmiştir.



Şekil 2.41.1. Montaj Aşaması



Şekil 2.41.2. Montaj Aşaması

Çağdaş seramik estetiğini birim tekrarlarından oluşan bir kompozisyon oluşturmuştur. Anadolu'nun geçmiş kültürü olan çömleri yeniden estetik bakış açısıyla çağdaş uyarlayarak oluşturduğu bu çalışmayı yerelden çıkarmış ve uluslararası sanat platformunda ses getiren eserlerden biri haline getirmiştir.

Şekil 2.42'de Malatya İnönü Üniversitesinin kampus içi merkez kütüphanesi önüne yapılmış olan bir seramik heykel çalışmasına bir örnektir. Mekânın çeşitli yerlerinde güvercinler bulunmaktadır. Şamotlu kille elle şekillendirilmiş ve 1100°C pişirilmiştir.

Kentleşmenin artmasıyla birlikte tabiat alanların kısıtlanması ve insanoğlunun doğanın dengesini bozmasıyla birlikte güvercinlerin yuva yapacak alanları bulamaması ve binalarda yuva yapamamasından dolayı sanatçı bu açık kamusal alandaki seramik heykelinde mimariye gönderme yapmıştır.



Şekil 2.42. Seramik Heykel- H. Serdar Mutlu–2008



Şekil 2.42.1 Seramik Heykel'den Detay

Her yıl ülkemizde ulusal ve uluslararası etkinlikler düzenlenmektedir. Açık kamusal alanda seramik heykel uygulamaları ile ilgili en önemli etkinlik uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumudur. Geleneksel pişmiş toprak üretiminin ve sanayisinin gelişmesine katkıda bulunmak için gerçekleştirilmiştir. Pişmiş toprağın sanatsal yönden değerlendirilmesiyle birlikte sanata farklı bir boyut getirilmesi ve kent kimliği ile özdeşleştirmek, şehrin tarihi, coğrafyasını ve kültürel mirasının üzerinde yaşanan

topraklarda ÷lkemizde ve yurtdışından gelen sanatçılarla birlikte bu etkinlik düzenlenmektedir. İlki 15 Ağustos–5 Eylül 2001 yılında ikinci ise 17–30 Haziran 2002 yılında üçüncüsü ise 16–30 Haziran 2003 yılında gerçekleşmiştir.

Park'ta bulunan seramik heykeller,



Şekil 2.43. Organik Eğimli Bir Çizgi
Ali İsmail Türemen, 2001

Şekil 2.43.'deki 'Organik Eğimli Bir Çizgi' adlı seramik heykel'de mimalizm etkileri gör÷lmektedir. Sanatçı ressam olmasına karşın resimlerinde seramik heykel formları yapmaktadır. Mavi renk sanatçı için önemli bir yer tutmaktadır. Bu seramik heykelde üst üste tuğlaları dizmiştir. En çok sevdiği mavi rengi sır olarak kullanmıştır.



Şekil 2.44. Babil Kulesi- Charles Pilkey, 2001

Sanatçı Pilkey, dünya sanat tarihinde önemli bir yere sahip olan Babil’lerin köklü sanat mirasından yola çıkmıştır. Şekil 2.44’deki ‘Babil Kulesi’ adlı seramik heykelde şamotlu kil kullanmıştır ve ağaç gövdesinin üzerine Babil yerleşkesi tasvir edilmiştir. Sanatçı çalışmada yer alan ağaç gövdesinin kökleri de Babillerin kalıcı izlerini hala günümüzde görüldüğüne dair gönderme yapmak istemiştir.

Günümüzde pek çok sanatçının ele almış olduğu Kibele (şekil 2.45.) açık kamusal alan seramik heykel olarak karşımıza çıkmaktadır. Çok parçadan oluşturulmuş bir bütünü daire olarak görmekteyiz. Çalışmada bulunan delikler Kibele’nin verimliliğini, dairelerin ortasında bulunan açıklık ise doğurganlığı simgelemektedir.



Şekil 2.45. Kibele- Güngör Güner, 2001

Seramik parkta bulunan bu çalışma havuz içine yerleştirilmiştir. Çelik konstrüksiyon birlikte yapılan seramik heykelde şamotlu kille elle şekillendirmeye yapılmıştır.



Şekil 2.46. Yaşam Ağacı- Hamiye Çolakoğlu, 2001

Şekil 2.46. Hamiye Çolakoğlu'na ait Bilkent Üniversitesi yerleşkesi içerisinde bulunan 'Bilim Ağacı' (Şekil 2.38) adlı seramik heykeline benzer bir uygulamasını 'Yaşam Ağacı' adlı seramik heykelinde de görmekteyiz. Farklı malzeme kullanan Çolakoğlu uzun seramik çubuklar kullanarak yaşamın sonsuzluğunu vurgulamıştır.



Şekil 2.47. Cennet Sütunu-Ulla Viotti,2003

Şekil 2.47.'deki 'Cennet Sütunu' adlı seramik heykelde üç sütunun ikisinin birbirine monte edilmiştir. Birbirinde bağımsız olarak tasarlanan ve geometrik birim tekrarlarında oluşan bir seramik heykeldir.



Şekil 2.48. Deprem - Bilgehan Uzuner,2001

Sempozyumda iki yıl önce ülkemizde meydana gelen Düzce depreminde etkilenerek yapılmış olan bir çalışmadır.(Şekil 2.48.) Çalışmanın yarısı doğal görünümünde (doğanın bir parçası gibi) diğer parçası ise insan eli yapılmış olan bir beton örmeyi simgelemektedir.



Şekil 2.48.1. Heykelin Yapım Aşaması



Şekil 2.48.2. Heykelin Yapım Aşaması



Şekil 2.49. Göçmen Kuşlar -İbrahim Demirel,2003

Şekil 2.49.'deki fotoğraf sanatçısı İbrahim Demirel'in çalışması farklı disiplinleri bir araya getirmiştir. Sanatçı sempozyumda disiplinler arası etkileşimlerin nasıl uyum içerisinde olabileceğini izleyiciye sunmuştur. Görsel sanatların (fotoğraf) plastik sanatların (seramik) uyumunu açık kamusal alanda izleyiciye aktarmıştır.

Şekil 2.50.'deki Beril Anılanmert'in 'Dönüşüm' adlı çalışması seramiğin ve metal malzemenin oluşturduğu açık kamusal alandaki kompozisyonunda anıtsal bir yorumlama yaparak seramik-heykel olgusunun 'Seramik Park' daki iyi örneklerinden birini vermiştir.



Şekil 2.50. Dönüşüm - Beril Anılanmert, 2003

Reyhan Gürses şekil 2.51.'deki açık kamusal alan olan 'Seramik Park' daki 'Dilek Kapısı' adlı çalışmasında ilkel toplumlarının batıl inaçlarının günümüzde devam ettiğine dair sersenişte bulunmuştur. Sanatçı, hem dini hem de mistik inanışlara farklı açıdan bir yaklaşım izleyiciye sunmuştur. Beton döküm yapılarak üzerine tuğlalar yerleştirilerek kapı formu inşa edilmiştir. Bu kapı formundan ipler sarkıtılarak sırlanmış seramik küreleri iplere monte edilmiştir.

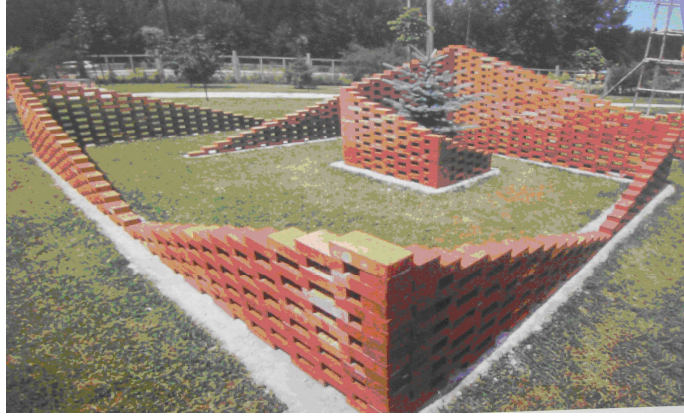


Şekil 2.51. Dilek Kapısı- Reyhan Gürses,2003

Lidia Kupezynska şekil 2.52.'deki 'Geometrik Form' adlı çalışmasında iki parçadan oluşan fakat her bir parçanın kendi içinde oluşturduğu farklı bir kompozisyonu meydana gelmekte olup çalışmaya bakıldığında içi içe geçmiş parçalardan oluşmaktadır. Çalışmadaki geometrik formlar farklı olarak sıralanmıştır.



Şekil 2.52. Geometrik Form- Lidia Kupezynska,2003



Şekil 2.53. Labirent- Humberto Diaz Perez,2003

Şekil 2.53.'deki Humberto Diaz Perez'in Labirent adlı seramik heykel çalışmasında tuğlalarda labirent'ler yapmıştır. Aynı büyüklükteki tuğlaların açık kamusal alanda bulunan seramik parkta yüksek ve alçak ilişkisi doğrultusunda tasarlamıştır. Sempozyumdaki diğer sanatçılar gibi birim tekrarına gitmiştir.

2.4. Seramik Heykel Uygulamalarında Farklı Malzeme Kullanımı

Plastik sanatlarda farklı malzeme kullanımının en genel tanımı, birden çok malzemenin sanat nesnesi olarak sanat eserine dâhil olmasına şeklinde açıklanabilir. İngilizcede mixed-media, Türkçede ise karışık malzeme ya da farklı malzeme olarak ifade edilmektedir.

Görsel sanatlarda farklı malzemenin ilk kullanıldığı disiplin resim sanatı olmuştur. Sanatçılar, kolaj ve assemblaj tekniklerini uygulamışlardır. Kolaj, “Sanat dışı malzemelerin (gazete, muşamba, duvar kağıdı, ahşap v.s) çizim ve boyamaya ek olarak resimsel öge olarak tuvale monte edilmesidir. (Keser, 2005, 189). Assemblaj tuval üzerine doğal ya da hazır malzemelerin parçalarından oluşturulan üç boyutlu olarak yerleştirilmesine denir.

2.4.1. Tarihsel Süreçte Farklı Malzeme Kullanımı

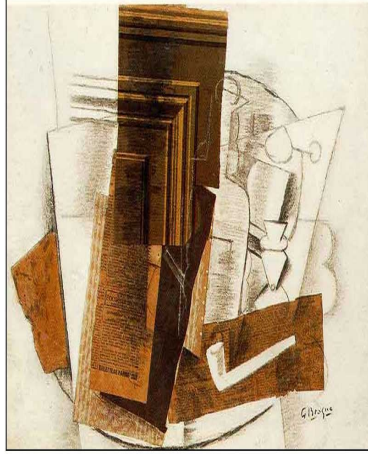
İlkçağlardan bugüne kadar geçen sürede, insanoğlu birçok yapıtı ortaya koymuştur. O dönemlerde ortaya konulan yapıtlar ihtiyaçtan doğduğu görülmektedir. Bu ihtiyaçlar, tapınmak, büyü yapmak, dini törenler ve gündelik hayatta kullanılan küçük heykelcikler, çanak-çömlek gibi ihtiyaçlarını karşılamak için üretmişlerdir.



Şekil 2.54. D'mba Yamban

Ortaçağda kullanılan boya malzemesinin dışında altın varak kullanılmaya başlanmıştır. O dönemde yapılan resimlerin amacı dinsel mesaj vermektir. Kullanılan varaklar, Hz. İsa ve Azizlerin resimlerinde olduğu görülmektedir. Altın varakın kullanımındaki asıl amaç kutsal sayılan kişilerin kutsallığını daha çok vurgulamaktır.

Farklı malzeme kullanımı 20.yy başlarında temsile dayalı sanat anlayışından sıyrılarak devrim yapan kübizme yayılmıştır. Bu akımın en önemli temsilcileri Braque ve Picasso'dur. Sanatçılar tuvallerinde gazete kâğıdı, kibrit çöpü, metal tozu, kül, kum taşı gibi farklı malzemeleri daha önce resim sanatında kullanılmayan nesnelere kullanmışlardır. Kübistler primitif sanatından çok etkilenmişlerdir. Sadece resim yapmamışlar aynı zamanda heykel ve seramik sanatıyla da ilgilenmişlerdir.



Şekil 2.55. George Braque- Şişe, Gazete, Pipo ve Bardak–1913

Savaşın yarattığı karamsarlık ve umutsuzluğun içinde geleceğe olan inaçlarını yitiren sanatçıların oluşturduğu akım olan Dadaizm, kübizmde görülen farklı malzeme kullanımı Dadaizm akımında da görülmektedir. Kullanılan malzemelerde, estetik bir etki oluşturmak değildi. Makine parçaları, kâğıtlar, danteller, şifonlar gibi gündelik malzemeler kullanmışlardır.



Şekil 2.56. Tristan Tzara'nın Portresi- Jean Arp

Dadaizm’de farklı malzemeyi en çok kullanan sanatçı Kurt Schwitters’dir. Alman sanatçı yağlı boya, çamur, çekiç gibi malzemelerin yanında sigara paketi, pul, otobüs bileti, karton gibi günlük kentsel atıkları çalışmalarında kullanmıştır.



Şekil 2.57. Collage Kurt Schwitters

1950 ve 1960’lardan sonra ortaya çıkan Pop Art akımı kitle kültürünün imgelerini kullanan sanat akımıdır. “Pop art terimi, modern olan, sanayiye ve toplumbilimine ilişkin özellikler gösteren ve kentsel nitelikler taşıyan doğaya özgü yeni bir alanın keşfiyle ortaya çıkmış çağdaş gerçeklikçilik alanının tümüyle kucaklar.” (Restany,2003, 347). Amerikan Pop sanatı, İngiliz Pop sanatından daha az duygusal olmasından dolayı birbirinden ayrılır. Amerikan Pop sanatı, popüler kültür öğelerini tarafsız olarak ele alır. Tom Wesselman, Roy Lichtenstein, James Rosenquist, Andy Warhol ve Claes Oldenburg akımın başlıca sanatçılarındandır.



Şekil 2.58 Claes Oldenburg-Köln –Almanya

1970’li yıllarda ortaya çıkan Enstalasyon ya da Yerleştirme sanatı, batılı bir çağdaş sanat akımıdır. “Belirli bir mekânı kurgulamaya; anlam ve algı düzleminde birbirleri ve içinde buldukları mekânla ilişkili nesnelerin bir arada sergilemesine dayanan sanat tarzı” (Keser, 2005, 120). Enstalasyon, minimal sanat, kavramsal sanat ve nesne sanatıyla yakından ilişkilidir. 20 yy. ikinci yarısında görülen video sanatı, süreç sanatı, yoksul sanatı, pop sanatı ve gösteri sanatıyla birlikte özel mekânlara gereksinim duymuştur.

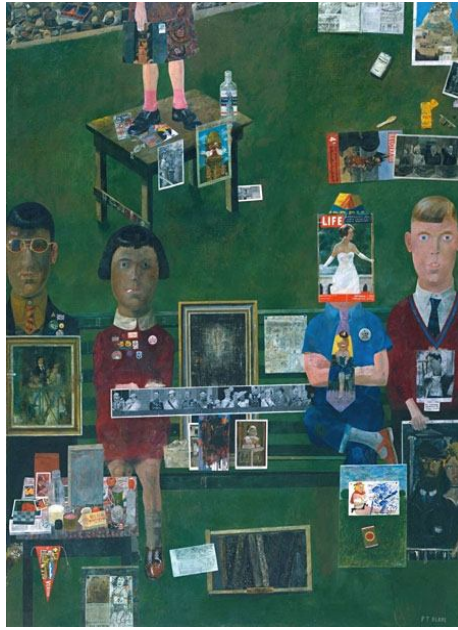
2.4.2. Plastik Sanatlarda Kullanılan Farklı Malzeme

Plastik sanatlarda görülen farklı malzeme kullanımı Ortaçağda görülmüştür. Bu dönemde tablolarda altın varak kullanılmıştır. Daha sonra Rönesans ve barok döneminde resim ve heykel sanatında farklı malzeme kullanıldığı görülmüştür. Şekil-2.62. görülen Bernini ‘Azize Teresa’nın Vecdi’ adlı çalışmasında Mermer, suni mermer, altın kaplı bronz kullanılmıştır.



Şekil 2.59. Azize Teresa'nın Vecdi- Gian Lorenzo Bernini

Farklı malzeme, 20 yy. da sonra kübizm akımıyla birlikte kullanılmaya başlanmıştır ikinci dünya savaşından sonra her şeyin bozulup parçalanmaya ve yıkıma uğradığı bir dönem olmuştur. Savaşın yarattığı psikolojik bunalım sanatçıları farklı arayışlara yöneltmiştir.



Şekil 2.60. Peter Blake- Balkonda

Şekil 2.61’de görülen Peter Blake’nin ‘Balkonda’ adlı çalışması bir parkta bankta oturan figürleri görmekteyiz. Sigara paketleri, dergiler, yemek paketleri, gibi ticari ürünler gibi farklı malzemeleri resminde kullanmıştır. Bu çalışmada perspektif pek dikkate alınmamıştır. 1950’lerden popüler kültürün izlerini bu çalışmada görmekteyiz.



Şekil 2.61. Tencere ve Kapatılmış Midyeler – Marcel Broodthaers

Keçeden dikilmiş takım elbise (Şekil 2.62.) insanın fiziksel sıcaklığını temsil etmektedir. Keçe yalıtıcı ve koruyucu bir kumaş olduğu için, koruma ve güvenlik hissini uyandırmaktadır. Sanatçı bu takım elbiseyi Vietnam karşıtı bir eylem sırasında giydiği takım elbiseden model olarak çizmiştir.



Şekil 2.62. Keçe Takım Elbise- Josef Beuys



Şekil 2.63. Montaj 4 –Altan Gürman

Şekil 2.63’de görülen Montaj 4 adlı çalışmada sanatçı, tuval üzerine yağlı boyayla bulut ve dağ formu resmetmiştir. Dikenli tellerle girilmezliği ve yasallığı vurgulamıştır. Gürman’ın yaşadığı dönemde savaşı ve darbeleri görmüştür ve yaşadığı dönemin izlerini çalışmasında yansıtmaktadır.



Şekil 2.64. Diyalog –Osman Dinç

Sanatçının çalışmalarında sembolik anlamlar içermektedir. Demir yüksek ısıda eriyebilen bir malzemedir. Aynı zamanda bitkilerde, insanlarda ve hayvanların kanında demir bulunması sanatçıyı bu malzemeyi kullanmaya yöneltmiştir. (Şekil 2.64.)



Şekil 2.65. Yerden Kopmuş – Kaan Canduran

Şekil 2.65.'de görülen 'Yerden Kopmuş' adlı çalışma şişe formunu figüratif soyutlamaya gitmiştir. Canduran bu çalışmasını tuz pişiminde yapmıştır. Bir arada duran seramikler yerden kopmak istemesine zeminde kaldırılmış ve bir ritim yaratmaya çalışmıştır. Çizgisel bir etki ile desteklenen birimlerin arasında kontrastlık ve zıtlığı bütünlük oluşturulacak biçimde tasarlamıştır.

BÖLÜM III

UYGULAMALAR

Açık kamusal mekânlar halkın ortak paylaşımında bulunduğu alanlardır. Açık kamusal alanlarda görülen seramik heykeller, halkı bir araya getirip kaynaştırma, kültürel alışverişini sağlama gibi işlevleri vardır. Kentsel mekânlarda plastik elemanlar olarak ortaya çıkan seramik heykeller, kentsel peyzajı oluşturan diğer elemanlarla birlikte kentsel mekânların kalitesini yükseltmektedir. Açık kamusal mekânlarda bulunan seramik heykeller görsel olarak zenginliğe katkıda bulunmuştur ve mekâna estetik değer kazandırmıştır.

Bu tez çalışmasında yer alan uygulamalar, seramik formlara farklı malzemeler eklenerek oluşturulmuştur. Açık kamusal mekânda tasarlanan seramik heykeller mekâna estetik bir güzellik yaratması için tasarlanmıştır. Tasarlanan seramik heykeller, mekâna uygunluğu açısından birinci uygulamada siyah Kayseri taşı tercih edilmiştir. Üç blok taşların içine mat beyaz sırla sırlanmış küreler bulunmaktadır. İkinci uygulamada ise dört demir boruların üzerine monte edilen demir çubuklar bulunmaktadır. Bu demir çubuklara mat beyaz sırla sırlanmış farklı şekillerde seramik formlar bulunmaktadır.

3.1. Uygulama I Üçleme

Bu çalışmada, üç blok siyah Kayseri taşı kullanılmıştır. Sekiz farklı boylarda seramik küreler kullanılmıştır. Bu seramik küreler mat beyaz sırla 1270°C de pişirilmiştir.

Geçmiş, yaşadığımız olumlu ya da olumsuz her bir olay belirli bir kısmı belleğimizde kalmıştır. Yaşanılan her bir olay belki derin izler bırakmıştır. Geçmiş geleceğin aynasıdır. Gelecekte yaşadığımız her bir an geçmişin izlerini taşımaktadır.

Şimdiki, edindiğimiz olaylar ne geçmiş ne geleceğin izlerini taşımaktadır. Geçmişle gelecek arasında sıkışmıştır. Ne uzundur ne kısadır. Geçmişin izlerini geleceğe aktarmıştır.

Gelecek, geçmişteki ve günümüzde tüm bu yaşanmışlıklardan edinilen olumlu ya da olumsuzluklar insanoğluna dünya mirası olarak kalmış ve geleceğe aktarılmaktadır. Geçmiş geleceğin küçük bir parçasıdır ve bu parçaya her geçen gün yeni deneyimler ve kazanımlar ekleyerek geçmiş ve gelecek arasında bir köprü olarak kullanılır.

Geçmiş, şimdi ve gelecek zamanda yaşadığımız her bir durum bu üçtaşın içindeki seramiklerle anlatılmak istenmiştir.

Uzun Taş (200 cm)- Gelecek

Orta Taş (1.75 cm)- Şimdi

Kısa Taş (1.50 cm)- Geçmiş'i simgelemektedir.



Şekil 3.1.1. Üçleme



Şekil 3.1.2. Üçleme



Şekil 3.1.3. Üçleme



Şekil 3.1.3.1. Üçleme (Detay)



Şekil 3.1.4. Üçleme (3D Max Çizimi)



Şekil 3.1.5. Üçleme (3D Max Çizimi)



Şekil 3.1.6. Üçleme (3D Max Çizimi)

3.1.1. “Üçleme” ye Dair

Açık kamusal alan için tasarlanmış olan (şekil 3.1.1, 3.1.2, 3.1.3) ‘Üçleme’ adlı seramik heykel, 200 cm, 1.75 cm, 1.50 cm boyunda 50 cm eninde ve üç adet 80 x 10 cm kaidesi bulunmaktadır. Sekiz farklı boydaki seramik kürelerin dökümleri yapılmıştır. Porselen Limonge yüksek derece döküm çamuru hazırlanarak döküm yapılmıştır Yöreye ait olan siyah Kayseri taşı tercih edilmiştir. Taş düz blok halinde kesilmiştir. Blok taşlar üzerine monte edilen seramik küreler taşın içine hareketlilik kazandırmıştır.

Bu çalışmada amaç, açık kamusal alanda yerleştirilmesi planlanan seramik heykelde mimari ile iç içe olması düşünülmüştür. Seramik heykelin konumlanması için Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi ve Mimarlık Fakültesi ile ortak binasının ortasına yerleştirilmiştir. Bu çalışma toprak zemin üzerine değil beton zemin üzerine yerleştirilmiştir.

3.1.2. Uygulama I Teknik Aşamaları

Taşın yontulma aşaması, üç blok siyah Kayseri taşını kenardan 7 cm boşluk bırakılarak iç kısımlardan 5- 15 cm’lik kesilerek içleri boşaltılmıştır.



Şekil 3.1.2.1 Taşın Yontulması



Şekil 3.1.2.2. Taşın Yontulması



Şekil 3.1.2.3. - Taşın Yontulması



Şekil 3.1.2.4. Taşın Yontulması

Döküm aşaması, sekiz farklı boylarda kürelerin alçı kalıpları alınmıştır. Porselen Limonge yüksek derece döküm çamuru hazırlanarak döküm yapılmıştır.



Şekil 3.1.2.5. Döküm Aşaması

Şekillendirme aşaması, Alçı kalıplardan çıkan küreler döküm ağızları kapatılarak şekillendirilmiştir.



Şekil- 3.1.2.6. Şekillendirme

Sırlama aşaması, farklı boydaki kürelere, özel hazırlanan çubukla daldırma ve püskürtme yöntemiyle sırlanmıştır.



Şekil -3.1.2.7. Sırlama Aşaması
(Daldırma)



Şekil- 3.1.2.8. Sırlama Aşaması
(Püskürtme)



Şekil- 3.1.2.9. Fırına Yerleştirme

Monte aşamasında, her bir küreleri demir çubuklara yapıştırıcılarla birlikte yapıştırılmıştır. Taşlar kürelerin enlerine göre matkap yardımıyla taş delinerek monte edilmiştir. Taş ve seramik küreler arasında kalan boşluklar ise derz dolgusuyla kapatılmıştır.



Şekil 3.1.2.10. Monte Aşaması



Şekil 3.1.2.11. Monte Aşaması

3.2. Uygulama II Karmaşık Hayatlar

Bu çalışmada 4 adet demir borunun üzerine demir çubuklara yerleştirilmiş olan seramik parçalar bulunmaktadır. Bu seramik parçalar beyaz mat sırla sırlanmıştır ve 1270°C de pişirilmiştir. Açık kamusal mekânda yerleştirilmesi düşünülmüştür.

İnsanlar yaşadıkları sandıkları dönemde mutlaka birbirinden farklı ütopyalara sahip çapkın karakterlerle çarpışır. Bu farklı ütöpik karakterler bireylerin hayatına karmaşık bir tarafa sürgün edilmesine izin verirler. Belki ruh ikizleridir, beklide değildir. Yönel çekim alanları yaratarak yaşam alanlarını derinleştirirler. Belki yaşları bizden büyüktür yada küçük, hayatımıza sızan her farklı karakter bir etki bırakmaktadır. Bireyler tek başlarına tam olamazlar ama bu sebepten dolayı da hayatımıza giren her farklı birey seramiklerde farklı farklı biçimlerle anlatılmak istenmiştir. Düz seramikler karakterlerimizden şüphe etmediğimiz karakterleri, iç içe şekillendirilmiş seramikler ise karakterlerinden şüphe ettiğimiz karakterleri simgelemektedir.



Şekil 3.2. Karmaşık Hayatlar



Şekil 3.2.1. Karmaşık Hayatlar (Detay)



Şekil 3.2.2. Karmaşık Hayatlar (Detay)

3.2.1. “Karmaşık Hayatlar” a Dair

Bu çalışmada 3.50 cm, 3.25 cm, 3.00 cm ve 2.75 cm dört adet demir boru kullanılmıştır. 50 cm yüksekliğinde ve 10 cm genişliğinde dikdörtgen kalıp alınarak Porselen Limonge yüksek derece döküm çamuru hazırlanarak döküm yapılmıştır. Kalıptan çıkan her bir dikdörtgen, ayrı ayrı şekillendirilmiştir. Mat beyaz sırla sırlanan dikdörtgen seramikler demir çubuklara polyesterle yapıştırılmıştır. Daha sonra bu seramikler demir borulara kaynak yapılmıştır.



Şekil 3.2.3. Karmaşık Hayatlar

3.2.2. Uygulama II Teknik Aşaması

Döküm aşaması, 50 x 10 cm genişliğinde alçı kalıplar alınarak porselen limonge yüksek derece döküm çamuruyla döküm yapılmıştır.



Şekil 3.2.4. Döküm Aşaması

Şekillendirme aşaması, Alçı kalıplardan çıkan uzun dikdörtgenler farklı şekillendirmeler yapılmıştır.



Şekil 3.2.5. Şekillendirme Aşaması

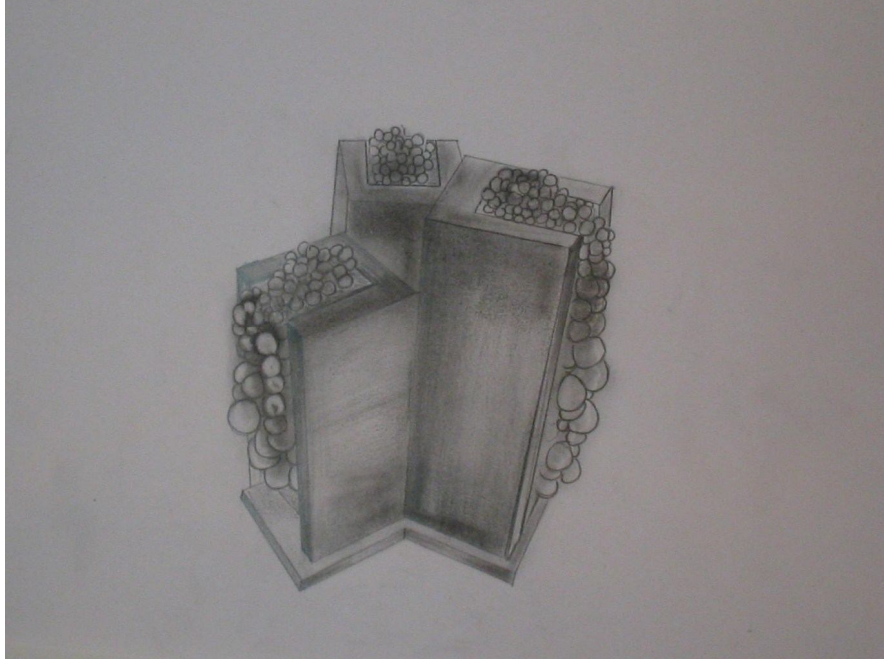


Şekil 3.2.6. Sırlama Aşaması

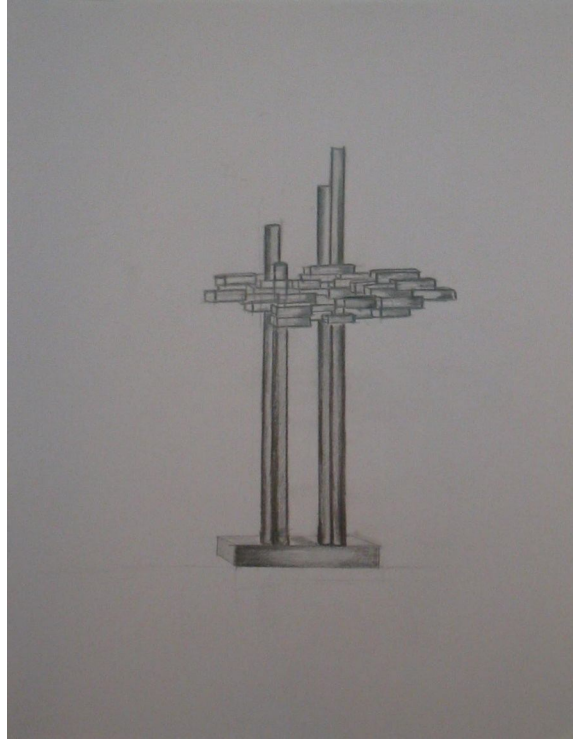


Şekil 3.2.7. Fırına Yerleştirme

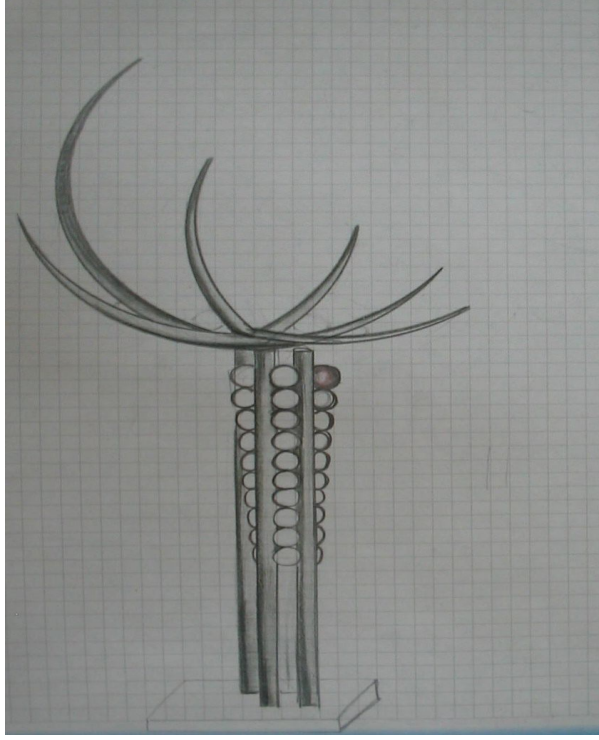
3. 3. Eskizler



Şekil 3.3.1. Eskiz



Şekil 3.3.2. Farklı Eskiz



Şekil 3.3.3. Farklı Eskiz

SONUÇ

Açık kamusal mekân işlevsel elemanlarının yapımında kullanılan malzemenin sunduğu olanaklar ve görünüm özellikleri de tasarımların oluşumu etkileyen faktörlerdendir. Bu anlamda seramik malzeme, park, bahçe ve açık kamusal alanda hem işlevsel özellikleri kolayca sağlayabilecek hem de estetik, renkli ve özellikli tasarımların uygulanmasında seçenekler sunabilecek bir malzeme olarak karşımıza çıkmaktadır. Seramik, kullanım amacına uygun bir malzeme, bu malzemenin seçilmesi halinde uygulanacak mekâna pek çok farklı uygulamada tek başına ya da başka malzemelerle birlikte kullanılmaya uygun bir malzemedir.

Seramik heykelin mekâna kazandırdığı nitelikleri irdelediğinde boşluğu canlanmasına, hareket kazanmasına olanak sağladığını görmekteyiz. Yani, zaman içerisinde çoğalan sorunlarıyla boğuşan, beton yığını haline gelen açık kamusal mekânların organik yapısına aktif bir şekilde etki/nüfuz ederek, onun hayat bulmasını sağlamaktadır. Açık kamusal mekânlarda yer alan sanat yapıtları, toplumun sorunlarının yansıtan, kültürel birikimlerin iletilmesini, kentin çevresi ile bütünleşmesini, mekân ve çevre birlikteliğinin anlam kazanmasını sağlayan bütünsel bir yapıya sahiptir. Açık alan heykelleri, çağdaş bir çevre oluşumunda büyük rol üstlenen plastik elemanlarıdır.

Seramik malzemenin çevre verilerine uygunluğu kadar fiziksel ve artistik fonksiyonlarının da değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Yapılan açık kamusal mekân seramik heykeller renk çeşitliliği ile sanatçıya sınırsız ifade sağlarken, izleyici için de daha sıcak, yaşanabilir mekânlar oluşturmaktadır. Açık kamusal mekânlarda uygulanan seramik heykeller mekâna kattığı zenginlik ve açık mekânda insanların ortak buluşma alanları yaratmaktadır. Bu çalışmada uygulanan seramik heykeller Erciyes Üniversitesi yerleşke alanı içinde çevreye estetik bir güzellik sunmayı, buluşma alanı etrafında gezinilebilen ve oturulabilen bir alan oluşturulmak istenmiştir.

KAYNAKÇA

1. Anılanmert, Beril; “Kent Seramiği”, Seramik Türkiye Dergisi, Ekim-Aralık, 2004, s.88-95.
2. Arcasoy, Ateş; Seramik Teknolojisi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Ana Sanat Dalı Yayınları, No:2, İstanbul, , s.1, 1983.
3. Arcasoy, Ateş; “2200 Yıldır Ayakta Duran Terracotta Askerler Ordusu”, Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu Bildirisi, Eskişehir, 2001, s.39.
4. Arslan, N, Duvar Resmi, Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Cilt I, İstanbul, 1997.
5. Barkçay, Ezgi; “Kent Dönüşürken Kamusal Alanda Sanatın Olanakları”, Art-İst, Güncel Sanat Dergisi, Yıl-4, Sayı-6, İstanbul, 2007, s.32-39.
6. Başer, Damla; Heykelin Ketsel Kamusal Mekâna Etkisi Heykel-Mekân İlişkisinin Kamusalılığı Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, 2006.
7. Canduran, Kaan, “Kamusal Alanlarda Seramik Heykel Uygulamaları”, Sanat Yazıları-18, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Bahar, Ankara 2009, s.213-223.
8. Çetin, Abdulkadir; Kamusal Alan ve Kamusal Mekân Olarak “Sokak” Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon Sinema Anabilim Dalı, 2006.
9. Darçın, Bahar, Dış Mekânlarda Seramik Heykellerin Kullanım Örnekleri, Sanat Yazıları 10, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Ankara, 2003, s.39-52.
10. Darçın, Bahar; Seramik Sanat Objelerinin Atmosferik Koşullarda Açık Park ve Bahçelerde Kullanım Olanaklarının Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Seramik Anasanat Dalı, 2002.

11. Demir, Mert Taşkın; Kamusal Alanda Heykel, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Heykel Anasanat Dalı, 2004.
12. Doğan, Mehmet H.; Estetik, Dokuz Eylül Yayınları, İzmir, 2003.
13. Erdönmez, M,Ebru; Kent ve Toplum İlişkisi Açık Kamusal Mekânlar, Mimar. İst, Üç Aylık Mimarlık Kültür Dergisi, Sayı,22, İstanbul, 2006, s.67-72.
14. Erdönmez, M, Ebru-, Altan Akı; “Açık Kamusal Kent Mekânlarının Toplum İlişkilerindeki Etkileri” Megaron, YTÜ Mim. Fak. e-Dergisi, cilt-1, sayı-1, 2005, s,67-87.
15. Erdönmez, M,Ebru; Açık Kamusal Kent Mekânlarının Toplumsal İlişkileri Yapılandırmadaki Rolü; Doktora Tezi, Büyükdere-Levent-Maslak Aksı, Yıldız Teknik Üniversitesi, 2005.
16. Ergün, Derviş; Seramik Malzemenin Heykel Sanatında Kullanılması, Sanatta Yeterlik Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uygulamalı Sanatlar Bölümü Seramik Anasanat Dalı, 2000.
17. Erzen, J.N, Yeryüzü Sanatı, Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Cilt III, İstanbul, 199, s,1940.
18. Francfort, Corinne Debame; Eski Çin'in Yeniden Keşfi, YKY Yayınları, İstanbul,2008.
19. Galatalı, Atilla; “Seramiğin Çağdaş Zaferi” Sanat Çevresi Dergisi, sayı,107 Eylül, 1987, s.6-7.
20. Gültekin, Gönül; “Osman Dinç ve Düşünüleri”, Arredamento Dekorasyon Dergisi sayı: 76, 1995, s: 130-133.
21. Gökgür, Pelin, “Kamusal Alanın Temel Nitelikleri”, Mimar. İst- Üç Aylık Mimarlık Kültür Dergisi, sayı:22, İstanbul, 2006,s.62-66.
22. Gökgür, Pelin; Kentsel Mekânda Kamusal Alanın Yeri, Bağlam Yayıncılık, İstanbul, 2008.
23. Habermas, Jürgen; Kamusal Alanın Yapısal Dönüşümü,İletişim Yayınları, İstanbul, 2009.

24. İçöz, Tülay; Kent Tasarım İçinde Heykel, Yüksek Lisans Tezi ,Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Heykel Anabilim Dalı/Heykel Anasanat Dalı Heykel Programı, 2002.
25. İncedayı, Deniz; “Kavram Olarak Kamusal Alan” Mimar.İst Üç Aylık Mimarlık Kültür Dergisi Yıl: 6 Sayı:22, 2006, s.57-58.
26. Keser, Nimet; Sanat Sözlüğü, Ütopya Yayınevi,2005.
27. Koçak, H,Neşe; Seramik Sanatında Karışık Malzeme Kullanımı, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Seramik Anasanat Dalı, 2009.
28. Kurt, Efe Korkut; Kamusal Alanda Sanat ve Kentsel Mekâna Etkileri İstanbul’da Heykel Uygulamaları, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, FBE Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı Kentsel Mekân Organizasyonu ve Tasarım Programı, 2007.
29. Kurz, Jakob; Glorius Ceramics, B&K Offsetdruck GmbH, Almanya, 2000.
30. Otaner, Z,Füsun, Ahmet Keskin; Kentsel Geliştirmede Kamusal Alanların Kullanımı, itüderdisi/a, Mimarlık, Planlama, Tasarım, Cilt 4, Sayı:1, İstanbul, 2005, s.107–114.
31. Ögel, Semra; Çevresel Sanat, İ.T.Ü. Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Yayınları: 123, İstanbul Teknik Üniversitesi Matbaası- Gümüşsuyu, 1997.
32. Özbek, M; Kamusal Alan, Hil Yayın, İstanbul, 2004.
33. Özer, Lerzan; Seramik Malzemenin Şehir Dokusu İçinde Yer Alış Sorunları ve Çözüm Önerileri, Sanatta Yeterlilik Eser Metni, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Seramik Anasanat Dalı Seramik Programı, 2001.
34. Taşkın, Mert; Kamusal Alanda Heykel, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Heykel Anasanat Dalı 2004.
35. Tizgöl, Kemal; Günümüz Seramik Sanatında Multi-Medya ve Uygulamaları, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Seramik Anasanat Dalı, 2002.

36. Topal, A. Kadir, “Kavramsal Olarak Kent Nedir ve Türkiye’de Kent Neresidir” Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi cilt-6, sayı-1, İzmir,2004.
37. Tunalı, İsmail, “Bir Tasarım Olarak Kent” Rh+Sanat Dergisi sayı-8, 2004,s.16-17
38. Tunçer, Mehmet, “Sanat ve Kent: Anadolu’da –Yeniden- Kentsel Rönesans” Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, 8. Ulusala Sanat Sempozyumu, “Sanat ve ...”, Ankara ,2006, s.365-377.
39. Sennett, R; Kamusal İnsanın Çöküşü, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2002.
40. Sevim, Cemalettin; Türkiye’de Seramik Heykel, Sanatta Yeterlilik Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.
41. Şekeroğlu, Gökçe Keçeci, “Kent Estetiğinde Sanat ve Tasarım” Sanat Yazıları 15, Hacettepe Üniversitesi G.S.F. Ankara, 2006, s.77-96.
42. Peterson, Susan, Jan Peterson; Seramik Yapıyoruz, Karakalem Kitabevi Yayınları, İzmir, 2009.
43. Piersanti, Claudio; Achieved Architecture by Paolo Soleri Keramikos, no:12 Ekim, İtalya, 1989.
44. Uludağ, Kemal, “Seramikle Yaratılan Çevre” Hacettepe Üniversitesi G.S.F. 7. Ulusal Sanat Sempozyum, Sanat ve Çevre Bildirileri Kitabı, Ankara, 2003, s.187-193.
45. Uludağ, Kemal; Kent Mobilyalarında Seramiğin Yeri, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 1990.
46. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyum Bildirim Kitabı, Anadolu Üniversitesi yayınları, Mayıs,2003.
47. Uz, Nurbiye, “Heykelin Dış Mekâna Çıkmasıyla Gelişen Yeni Anlayış” Anadolu Sanat sayı:17, Eskişehir, 2006, 145-152.
48. Wirth, L; On Cities and Social Life: Selected Papers, The University of Chicago Pres, Cicago, 1964.

49. Yenice, Nurhayat; Terracotta Heykel ve Bir Sergi, Sanatta Yeterlilik Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Heykel Anasanat Dalı, 2007.
50. Yılmaz, M; Heykel Sanatı, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, 2006.

İnternet Kaynakçası

1. www.tr.wikipedia.org/wiki/Araz_sanat%C4%B1 22.08.2009
2. www.tr.wikipedia.org/wiki/Mozaik 22.08.2009
3. www.supermeydan.net/forum/forum76/thread19475.html 27.08.2009
4. www.felsefeekibi.com/sanat/sanatalanlari/sanat_alanlari_cumhuriyet_donemi_heykeli.html 17.01.2010
5. www.arkitera.com/news.php?action=displayNewsItem&ID=21487 19.02.2009
6. www.yksigorta.com/kurumsal/sponsorluklar/akdeniz_heykeli.html
25.05.2010
7. www.gungorguner.com/
8. www.wowturkey.com/
9. www.kurtschwitters.org/
10. www.hamiyecolakoglu.com/
11. www.publicartreview.org/
12. www.public-art.shu.ac.uk/weblinx.html
13. www.felsefeekibi.com/sanat/

Şekil Listesi

- Şekil 1.1. www.farm1.static.flickr.com/158/413049437_97db979eb7.jpg
20.08.2009
- Şekil 1.2. www.wowturkey.com/t.php?p=/tr185/Muammer_Budak_P1000804a.jpg 27.08.2009
- Şekil 1.3. <http://blogs.guardian.co.uk/culturevulture/archives/millenniumbridge.jpg>, 22.08.2009
- Şekil-1.4. Mimar Sinan Üniversitesi Heykel Bölümü Öğrencilerinin Fındıklı Parkı'ndaki Açık Hava Sergisi-1988- "Sanat Çevresi" Dergisi 117 s.Temmuz 1988.
- Şekil 1.5. Yrd. Doç. Kemal Uludağ Arşivi, 11.09.2008
- Şekil 1.6 www.wowturkey.com/t.php?p=/tr54/AYDIN_BURAK_ZORMAN_IM000189.jpg, 01.09.2009
- Şekil 1.7. www.wowturkey.com/t.php?p=/tr143/Gokhan_Erdogan_IM000464.jpg 03.09.2009
- Şekil 1.8. www.inisiyatif.net/hukukmuzesi/hukukmuzesi/hm11.html, 24.07.2009
- Şekil 1.9. www.marikavel.org/galles/caerwent/aerienne.jpg 13.08.2010
- Şekil 1.10. www.artregister.com/SeavestIntroductiontoCollection/Catalogue/FreyMan.html 01.05.2010
- Şekil 1.11. Amerikan City Slupture Kitabı, 2006
- Şekil 2.1. www.robertsmithson.com/earthworks/spiral_jetty.htm, 10.11.2009
- Şekil 2.2. www.arkeoloji.web.tr/articles.php?cat_id=9 15.11.2009
- Şekil 2.3. www.frmtr.com/garip-olaylar/2945759-terra-cotta-ordusu-tastan-ordu.html, 19.10.2009
- Şekil 2.3.1. www.chinahighlights.com/image/xian/attraction/terra-cotta-warriors-b.jpg 19.10.2009

- Şekil 2.4. [www.britannica.com/EBchecked/topic-art/254357/6611/
Haniwa-Garden-of-Heiwadai-Park-Miyazaki-Japan](http://www.britannica.com/EBchecked/topic-art/254357/6611/Haniwa-Garden-of-Heiwadai-Park-Miyazaki-Japan) 19.10.2009
- Şekil 2.5. www.nnexperiences.com/miro-dupin-art-poetry/ 16.12.2009
- Şekil- 2.6. www.ceramicasolimene.com/azienda.html 14.11.2009
- Şekil 2.7. Seramik Türkiye Dergisi- Ekim-Aralık–2004
- Şekil 2.8. www.oldenburgvanbruggen.com/largescaleprojects/clothespin.htm
10.04.2010
- Şekil 2.9. www.flickr.com/photos/tybo/2581291352/ 10.04.2010
- Şekil 2.10. [www.saatchigallery.co.uk/blogon/2007/02/nicole_
wermers_at_tanya_bonakd.php](http://www.saatchigallery.co.uk/blogon/2007/02/nicole_wermers_at_tanya_bonakd.php) 11.04.2010
- Şekil 2.11. www.gop.gen.tr/forum/showthread.php?t=256, 18.01.2010
- Şekil 2.12. Meliha Yücel Arşivi, 12.02.2009
- Şekil 2.13. www.cookson-mcnally.co.uk/ceramfount.htm 04.11.2009
- Şekil 2.14. www.cookson-mcnally.co.uk/broom.htm 04.11.2009
- Şekil 2.15. www.cookson-mcnally.co.uk/broom.htm 04.11.2009
- Şekil 2.16. www.robertsmithson.com/earthworks/broken-circle_b.htm. 05.11.2009
- Şekil 2.16.1. www.dennis-oppenheim.com/early-work/138 18.08.2010
- Şekil 2.16.2 [www.gorselsanatlar.org/anit-heykeller/**ataturk-anitlari**/
09.03.2010](http://www.gorselsanatlar.org/anit-heykeller/**ataturk-anitlari**/)
- Şekil 2.17. [www.tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:Leonardo_da_Vinci_\(1452-1519\)_-
_The_Last_Supper_\(1495-1498\).jpg](http://www.tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:Leonardo_da_Vinci_(1452-1519)_-_The_Last_Supper_(1495-1498).jpg) 02.11.2009
- Şekil 2.18. [www.diyemediklerim.com/grafiti-nedir-duvar-resimleri
t26378/index.html?s=cf95fdad04b45d83021ec733e332df61&";
02.11.2009](http://www.diyemediklerim.com/grafiti-nedir-duvar-resimleri_t26378/index.html?s=cf95fdad04b45d83021ec733e332df61&)
- Şekil 2.19. www.forum.divxplanet.com/index.php?showtopic=112651
02.11.2009

- Şekil 2.20. www.flickr.com/photos/wentloog/510584288/in/photostream/ 05.01.2010
- Şekil 2.21. Seramik Türkiye Dergisi- Ekim-Aralık-2004
- Şekil 2.22. Yrd. Doç. Kemal Uludağ Arşivi.12.09.2008
- Şekil 2.23. www.flickr.com/photos/20792787@N00/2660209805
27.08.2009
- Şekil 2.24. www.output.obiettivodiromagna.net/sezioni/articolo.cfm?codice=416&codcanale=1&codargomento=0- 26.08.2009
- Şekil 2.25. www.flickr.com/photos/36085855@N05/3607258973/ 26.08.2009
- Şekil 2.26. www.theartcollector.com/jurs3.html 10.11.2009
- Şekil 2.27. www.flickr.com/photos/20838991@N00/448973400, 10,11,2009
- Şekil 2.28. Peterson, Susan, Jan Peterson, Seramik Yapıyoruz,
Karakalem Kitabevi Yayınları, İzmir, 2009.
- Şekil 2.28.1. www.stephensonceramics.com/travel.html , 10.11.209
- Şekil 2.28.2. www.stephensonceramics.com/travel.html , 10,11,2009
- Şekil 2.29. Peterson, Susan, Jan Peterson, Seramik Yapıyoruz,
Karakalem Kitabevi Yayınları, İzmir, 2009.
- Şekil 2.30. www.walkingcity.ru/article.php?art_id=110 , 23.02.2010
- Şekil 2.30.1. www.walkingcity.ru/article.php?art_id=110 23.02.2010
- Şekil 2.31. www.arkitera.com/v1/gununsorusu/2003/11/19.htm 21.04.2010
- Şekil 2.31.1. www.bigorangelandmarks.blogspot.com/2007/04/no-15-towers-of-simon-rodia.html 21.04.2010
- Şekil 2.31.2. www.bigorangelandmarks.blogspot.com/2007/04/no-15-towers-of-simon-rodia.html 21.04.2010
- Şekil 2.32. www.boodyfinearts.com/artworkquery.php 14.11.2009

- Şekil 2.32.1 Peterson, Susan, Jan Peterson, Seramik Yapıyoruz, Karakalem Kitabevi Yayınları, İzmir, 2009
- Şekil 2.32.2 Peterson, Susan, Jan Peterson, Seramik Yapıyoruz, Karakalem Kitabevi Yayınları, İzmir, 2009
- Şekil 2.32.3 Peterson, Susan, Jan Peterson, Seramik Yapıyoruz, Karakalem Kitabevi Yayınları, İzmir, 2009
- Şekil 2.32.4 Peterson, Susan, Jan Peterson, Seramik Yapıyoruz, Karakalem Kitabevi Yayınları, İzmir, 2009
- Şekil 2.33. www.boodyfinearts.com/artworkquery.php 14.11.2009
- Şekil 2.34. www.flickr.com/photos/scotticus/2882782493/ 21.12.2009
- Şekil 2.35. Doç. Kaan Canduran Arşivi, 03.03.2010
- Şekil 2.36. Doç. Kaan Canduran Arşivi, 03.03.2010
- Şekil 2.36.1. Doç. Kaan Canduran Arşivi, 03.03.2010
- Şekil 2.36.2. Doç. Kaan Canduran Arşivi, 03.03.2010
- Şekil 2.37. www.patlay.com/go/pages/gallery/mythoi_1_96220.php 04.03.2010
- Şekil 2.38. Meliha Yücel Arşivi, 22.02.2009
- Şekil 2.39. Prof. GÜNGÖR GÜNER Arşivi, 11.04.2010
- Şekil 2.40. Prof. GÜNGÖR GÜNER Arşivi, 11.04.2010
- Şekil 2.41. Sanat Çevresi Dergisi, s:107, 1987
- Şekil 2.41.1. Sanat Çevresi Dergisi, s:107, 1987
- Şekil 2.41.2. Sanat Çevresi Dergisi, s:107, 1987
- Şekil 2.42. Mustafa Karakuş Arşivi, 13.03.2010
- Şekil 2.42.1. Mustafa Karakuş Arşivi, 13.03.2010
- Şekil 2.43. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyum Bildirim Kitabı 20.01.2007
- Şekil 2.44. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyum Bildirim Kitabı 20.01.2007

- Şekil 2.45. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyum Bildirim Kitabı
20.01.2007
- Şekil 2.46. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyum Bildirim Kitabı
20.01.2007
- Şekil 2.47. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyum Bildirim Kitabı
20.01.2007
- Şekil 2.48. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyum Bildirim Kitabı
20.01.2007
- Şekil 2.48.1. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyum Bildirim Kitabı
20.01.2007
- Şekil 2.48.2. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyum Bildirim Kitabı
20.01.2007
- Şekil 2.49. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyum Bildirim Kitabı
20.01.2007
- Şekil 2.50. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyum Bildirim Kitabı
20.01.2007
- Şekil 2.51. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyum Bildirim Kitabı
20.01.2007
- Şekil 2.52. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyum Bildirim Kitabı
20.01.2007
- Şekil 2.53. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyum Bildirim Kitabı
20.01.2007
- Şekil 2.54. [www.hamillgallery.com/BAGA/BagaNimbas/
BagaNimba4.html](http://www.hamillgallery.com/BAGA/BagaNimbas/BagaNimba4.html) 23.05.2010
- Şekil 2.55. [www.istanbulsanatevi.com/sanat/ressam/resim.php?
lang=tur&id=1418](http://www.istanbulsanatevi.com/sanat/ressam/resim.php?lang=tur&id=1418) 24.05.2010
- Şekil 2.56. [ww.mitchmagee.com/blog/wp-content/uploads/
2006/08/arp.jpg](http://ww.mitchmagee.com/blog/wp-content/uploads/2006/08/arp.jpg) 24.05.2010

- Şekil 2.57. www.kurtschwitters.org/kurt-schwitters-023.html 23.05.2010
- Şekil 2.58. www.blog.artthatfits.com/index.php/2009/09/09/claes-oldenburg/
24.05.2010
- Şekil 2.59. www.grafikerler.net/gian-lorenzo-bernini-t17811.html 25.05.2010
- Şekil 2.60. www.tate.org.uk/liverpool/exhibitions/peterblake/,23.05.2010
- Şekil 2.61. www.tate.org.uk/collection/T/T01/T01976_8.jpg 25.05.2010
- Şekil 2.62. www.nationalgalleries.org/collection/online_az/4:322/result/0/68716?initial=B&artistId=2762&artistName=Joseph%20Beuys&submit=1 23.05.2010
- Şekil 2.63. www.my.boltart.net/images/2010/04/AdK_INW_German.jpg
25.05.2010
- Şekil2.64. tr.dexigner.com/makaleler/turkiye-tasarim-soyleminde-yuksekk-sanat-olarak-tasarim.html 25.05.2010
- Şekil 2.65. Doç. Kaan Canduran Arşivi 15.05.2010

ÖZGEÇMİŞ

Meliha Yücel 1981 yılında Kayseri de doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Kayseri’de tamamladı. 2002–2006 döneminde Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel bölümünde lisans derecesini tamamladı. 2007 yılında Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Seramik Anasanat Dalı Yüksek Lisans eğitimine başladı. Yurt içinde birçok karma sergi ve ulusal ve uluslararası etkinliklere katıldı. Bir adet yarışma birinciliği bulunmaktadır.

İletişim Bilgileri:

Adres: Fatih mah. Arda sok. Bedir Apt. no:1 Kat:5/15 Kocasinan/Kayseri

Telefon: 0505 247 85 09

E-mail: melihayucel@gmail.com